

EGYENLŐSÉG

A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA * MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER

SZERKESZTETTE 1886—1915

SZABOLCSI MIKSA

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII. ERZSEBET-KÖRUT 28. SZÁM.
TELEFONSZ.: 377—00, 539—56, NYOMDA: 100—44
FÉLÉVRE 12 PENGÓ

SZERKESZTI

DR. SZABOLCSI LAJOS

Mi lesz a német zsidókkal?

Heines, a sziléziai zsidók hőhéra — Röhm, az árjaelmélet megteremtője — A német zsidóság és az S. A.

A németországi események különös és átható érdeklődést keltenek a zsidóság körében. Minthogy másfél év óta a német kormány minden törekvése a zsidóság megalázása, megtörése és pusztítása volt: kettőzött erővel merül fel a kérdés, hogy most, az új helyzetben mi lesz a német zsidókkal? És mi lesz azzal az antiszemita világpropagandával, mely Németországból indult ki és nemcsak Ausztriát, de az egész világ civilizált országait súlyosan fenyegeti?

Hitler Adolf személyesen vezette a megtorló hadjáratot a fellázadt alvezérek ellen. Az erkölcsi mocsárnak olyan dögletes képe alakult ki a hivatalos kommunikációkból, melytől irtózva fordul el mindenki. Ezek az erkölcstelen, bűnös fertőben hempergő emberek, akiket most maga a kancellár végeztetett ki: ők voltak a német zsidóüldözés végrehajtói, ők hirdették, hogy tisztafajuk és tisztavérűek és ők bélyegezték romlottnak a magas piedesztálról a szerencsétlen zsidókat. Azok között a förtelmes bűnösök között, kiket Hitler Adolf rendeletére kivégeztek, volt a német zsidóságnak két leghalálosabb ellensége: Heines Ödön, Szilézia ura, boroszlói rendőrfőnök és Röhm miniszter, a rohamosztatok parancsnoka.

Heines volt a sziléziai zsidóság réme. Több mint száz zsidót gyilkoltatott meg ártatlanul Sziléziában. Ezer és ezer zsidót hurcoltatott internálótáborokba és ő volt az, aki mint boroszlói rendőrfőnök gépfegyverrel lövetett a zsinagóga előtt játszadozó 5—6 éves zsidó gyermekek közé. Egyik leghíresebb rendelete volt, mellyel megtiltotta Boroszlóban a zsidóknak, hogy délután 5 óra után az utcákon mutatkozzanak. A bo-

roszlói zsidóságot hosszú ideig arra kényszerítette, hogy *barna ruhában* járjanak. Iszonyatos bűnök terhelik a lelkét ennek a Heinesnek, kit most Hitler kancellár rendeletére rövid uton kivégeztek.

Röhm miniszter vak gyűlölete a német zsidóság ellen szintén közismert. Ő szervezte meg a tavaly április elsejei zsidó-bojkottot és az ő rohamcsapatai álltak a zsidó üzletek előtt ezen a végzetes napon. Röhm „nem bírt élő zsidót látni”. Magas erkölcsi pódiumról bírálta a zsidóság fogyatékosait és erkölcstelenségeit és minden cikkében és beszédében kidomborította a *tiszta árja faj magas erkölcsi nivóját a romlott zsidókkal szemben*. Abban a bűnbarlangban lelte halálát Röhm miniszter, melyet Hitler Adolf Bajorországban irtózva fedezett fel.

Legujabb tudósításaink a német zsidók helyzetéről a következők:

Izgatás a vihar előtt.

A francia zsidó hírszolgálat jelenti: A zsidóellenes izgatás a június 30-iki nagy fordulat előtt rendkívül megerősödött Németországban. A rohamosztatok sajtója, mely végét érezte közeledni, az utolsó napokban példátlan módon támadt rá a zsidóságra.

A Central-Verein hivatalos lapját a hetiszázra magyarázatok miatt június 28-án elkobozták. Müller érsek Halleban beszédet tartott, melyben kijelentette, hogy „a zsidó szellem Németország ellen megsemmisítő hadjáratot kezdett az egész világon”. Hesselbergben, Észak-Bajorországban Julius Streicher és Göring miniszterelnök tartottak nagy beszédeket a zsidók ellen. Göring köszönetet mondott Streichernek, hogy megtisztította a zsidóktól Észak-Bajorországot, azután ezeket mondotta: „A zsidósággal nem lehet békét kötni. A zsidókérdést irgalom és kegyelem nélkül kell megoldani. Vagy, vagy. Vagy mi leszünk a rabszolgák, vagy a zsidók. Nekünk meg kell mutatni,

hogy a zsidókérdésben világmisszió vár reánk.”

Göringnek megdöbbenő beszéde után Streicher folytatta az izgatást és büszkén jelentette ki, hogy Bajorországban nincs többé zsidókérdés. Most a müncheni zsidóság van soron.

Utána az a Schmiedt müncheni rohamosztagparancsnok beszélt a zsidók ellen, kit hat órával később Hitler Adolf parancsára Münchenben agyonlőttek.

A rohamosztagos sajtó további izgatásai a *Mitteldeutscher*, a *Mainfränkische Zeitung* és a *steigerwaldi Hirnök* című lapban folytak le e héten. Ezek a lapok hasábos kliséket közöltek e felirással: „Die Juden sind unser Unglück”. A *Fränkische Tageszeitung* felhívta olvasóit, hogy egy Neustadt városában fennálló konfekciós áruházat romboljanak le, mert ez az áruház a Gutmann-féle zsidó szövetségéből szerzi be áruját.

A zsidóüldözés technikája.

A nürnbergi *Stürmer* című lapban Schmiedt, az azóta kivégzett rohamosztagparancsnok ezeket írta:

„Arnstein városában lakik egy Selig Alfréd nevű zsidó. Legutóbb le akartam őt tartóztatni, mire oly kihívóan viselkedett, hogy kézzel foghatóan rendreutasítottam. Egy Rosenthal nevű zsidó ügyvéd által feljelentett engem, mire kénytelen voltam őt szökés gyanúja miatt letartóztatni.”

Ugyanez a rohamosztagparancsnok felhívta a német közönség figyelmét a frankfurti zsidók helyzetére és rámutat arra, hogy a frankfurti zsidók házait a rohamosztatok javára el kell kobozni.

Az S. A. erőszakoskodásai a koncentrációs táborokban.

Az angol zsidó hírszolgálat jelenti: Az S. A. (rohamosztatok) forradalma akkor került helyes megvilágításba, ha azokra a példátlan erőszakosságokra gondolunk, melyeket a koncentrációs táborokban a zsidókkal szemben elkövettek. Dachauban 80 zsidó fogoly van a koncentrációs táborban, akiket az S. A. halálra gyötör. Maga a tábor orvosa, dr. Katz belehalt az S. A. bántalmazásaiba. Az elmúlt héten elhunytak a dachauai fogolytáborban az S. A. bántalmazásai következtében: Fleischmann Mór kereskedő, dr. Arcze bambergi ügyvéd, Schloss nürnbergi kereskedő, Schmidt nürnbergi kereskedő. Több mint 200 zsidót öltek meg Dachauban az S. A. tagjai „szökés közben”.

Az S. A. csapatai legutóbb Karlsburgban, Frankfurt mellett nagy cécót rendeztek a zsidók ellen. Az összes üzletekre, vendéglőkre és szállodákra kiszögezték, hogy zsidóknak ott tilos a bemenet.

Az amerikai kormány példátlan éles jegyzéke Németországhoz.

Az amerikai zsidó kongresszus sajtóirodája jelenti:

Washingtonból július 1-én ment el az amerikai kormány válasza Németországnak arra a kérésére, hogy számára fizetési haladékok adjon. A válasz a következőket mondja:

„Az Egyesült Államok kormánya tudja, hogy Németország pénzügyi nehézségek közé került. De éppen úgy tudja az amerikai kormány, hogy csakis a német kormány felelős a Hitler rezsim szerencsétlen gazdasági politikájáért. Ez a Hitler-féle politika az egész világon ellenállást idézett fel és olyan gazdasági bojkottra indította az emberiség nagy részét, amely Németország pénzügyi nehézségeit előidézte. Ezért tehát a felelősség kizárólag a német kormányra hárul.”

Morgenthau, az Egyesült Államok pénzügyminisztere a zsidó sajtónak a következőket mondotta Németország pénzügyi összeomlásáról:

„Németország irgalmat kér a világtól. Ez olyan, mintha valaki meggyilkolja az édesapját és édesanyját és azután könyörögmányokat kér azon a címen, hogy ő árva.”

A német zsidóság a puccs után.

A francia zsidó hírszolgálat jelenti: A június 30-iki véres puccsot megelőző napok elviselhetetlen szenvedéseket jelentettek a német zsidók számára. Az üldözés tetőpontra hágott. Most, hogy a puccs lezajlott, kiderült, hogy a német zsidók legborzalmasabb hőhérai Röhm és Heines halottak. Streicher még él.

Az a nézetünk, hogy a német zsidóságnak helyzete csak javulást mutathat a rohamosztatok összeomlása után. Ha Hitler kancellár fenn akarja tartani uralmát, enyhítenie kell a zsidóellenes hangulaton, mert csak ez által nyerheti vissza Angliát és az Egyesült Államok rokonszenvét.

Tragédia.

A berlini opera Heidenreich nevű karmesteréről kitűnt, hogy nem szin-árja. Juniús közepén, mikor egy reggel a karmester az operához ért, a kapunál a következő hirdetményt találta: Heidenreich karmester urnak az állami operába belépni tilos.

A karmester hazament és a lakásán agyonlőtte magát.

Csendélet.

Bremenben néhány S. A. katona az utcán megtámadott egy zsidót és az egyik kaszányába cipelte, a Gosselhausba. Járókelők, akik az esetet látták, alarmirozták a rendőrséget. A Gosselhaus S. A. őrsége fegyveresen megakadályozta a rendőrtisztviselőt, hogy a házba belépjen. Utóbbi panaszára Laur rendőrkapitány erősebb rendőri karhatalmat rendelt ki. Éjszaka két rohamkocsi jelent meg a Gosselhaus előtt. A rendőrök acélsisakkal és karabinerekkel voltak feljegyezve. Behatoltak a kaszányába és az S. A. katonák ellenállását puskával, gummibottal letörték. Sok sebesülés és letartóztatás után a rendőrség az épületet elfoglalta. A gyorsított törvényszék négy rohamosztást 9 hónapi fogházra ítél.

Hogy a zsidóval mi lett: arról nincs semmi hír...

Hallatlan!

A Mainfränkische Zeitung „alig hihetőnek” közli, hogy Hőchbergben egyesek még mindig zsidó házalóknál vásárolnak, sőt még sok zsidó marhakereskedő is látható a községben. Aki zsidókat így támogat, az hazárduló, akit nyilvánosan meg kell bélyegezni.

Még hihetlenebb, hogy akadtak, akik sajnálták a zsidóiskola bezárását.

Legjobb lett volna, ha a zsidók elköltöztek volna és minden zsidó dolgot elvittek volna magukkal. Akkor nem lett volna szükség arra sem, hogy a zsinagógát újra mázolják.

A lap csak arról hallgat, hogy a zsinagóga újrafestése akkor is felesleges lett volna, ha a náci nem mázolták be minden elképzelhető és elképzelhetetlen szennyel.

Német hirdetés.

A német lapok legutóbb különös hirdetményt közöltek. Az üvegbiztosító intézetek felhívták a közönséget, milyen következményei vannak, ha nagy cégek kirakatüvegeit újabban gyakrabban beverik. Ilyenkor nem a zsidó üzlettulajdonos, hanem az árja biztosító intézet viseli a kárt.

Lehet, hogy ez az érv le fogja hűteni a buzgó kirakatrombolókat...

Áruház-zsidó.

A Nürnberger Zeitung közlése szerint Holtz nácivezér előadást tartott az áruház-zsidóról. Kifejtette: ha ma apad a zsidó áruház-tulajdonos forgalma, akkor pótolja ki a magánvagyonán, melyet üzletével szerzett. Aki profitéhségből el akarná küldeni árja alkalmazottját, az már a kísérlettel is hünyössé válik abban, hogy bojkottálni akarja Hitler művét. A zsidók elleni harc nem szünetelhet, míg az utolsó zsidó az országot el nem hagyta.

Szivar.

A Fränkische Tageszeitung az N. S. Hago vezetőségének jelentése alapján közli, hogy Nürnbergben és Fürthben egyes szivarkereskedők még mindig zsidó szállítóktól szerzik be a szivarokat.

Ha a Hago figyelmeztetése a cégekkel szemben eredménytelen maradna, akkor Streicher lapja kénytelen volna ezeket a cégeket névszerint nyilvánosságra hozni.

Hindenburg zsidó barátja.

Német sajtóiroda nemrég közölte a külfölddel, hogy Max Grünberger csónaképítő Altmünsterben most ünnepli 95-ik születésnapját. Minthogy az aggasztóan 1864-ben az Oeversee melletti ütközetben együtt küzdött Hindenburg kadettal, a birodalmi elnök dedikált arcképét küldte volt bajtársának.

A hirt a sajtóiroda elküldte a német lapokhoz is, de két órával később, Goebbels utasítására, a nyomatos kénytelen volt a cikket visszavonni.

A letiltás oka az volt, hogy a propa-

Siófokon

a fürdőtelep legjobb helyén megnyitott az Imperial Palace Pension. Orth. 125 előrendű magyar és bécsi konyha. Eisen, Wien—Siófok. Telefon 105.

gandaminisztérium közben megállapította: Hindenburg volt bajtársa — zsidó. Ezért nem volt szabad az ügyről a német lapoknak egy szót sem írniok.

Hamis német propaganda.

A német propaganda legujabban el akarja hitetni a németekkel, hogy a külföldön is történelmi nyománynak tekintik a német-országi zsidóüldözést.

Alfred Metzner kiadásában megjelent egy könyv: „Ahogyan kívülről látják Németországot”. Páris nevében Eugen Feigl, London nevében Wilhelm von Kries, Róma nevében Maximilian Claar fejezi ki elismerését Hitleréknek, hogy a „zsidó politika” terén új utakat törtek.

Párisban, Londonban és Rómában eközben meg nem szűnő tiltakozások hangzanak el a német zsidóüldözés barbársága ellen.

Danzig.

Danzigban, mely a Népszövetség ellenőrzése alatt álló szabad város, egy évvel ezelőtt náci vezetőséget választottak. Az új vezetőség annak idején fogadkozott, hogy a zsidósággal szemben minden jogfosztástól tartózkodni fog. Forster náci vezető és Greiser, a szenátus alelnöke azonban nem fogynak ki az izgatásokból. Utóbbi ellen a danzigi zsidók kénytelenek voltak panaszt is tenni. Forster erre a zsidókat nyíltan parazitáknak nevezte.

A Danziger Echo most azt közli, hogy Danzigban legközelebb kimondják a saktó-lási tilalmat. A zsidóság, különösen a lengyel lakosság, roppant izgalommal fogadja ezt a hirt.

A pápa és Streicher.

A párisi Le Soir közlése szerint az új osztrák alkotmány a zsidókkal szemben súlyosabb intézkedéseket tervezett, ezt azonban a pápa akadályozta meg, aki levelet írt Dollfusshoz, hogy a „quadragesimo anno”, melyet az osztrák alkotmány alapul vett, nem engedi meg a vallási kisebbség elnyomását.

Streicher lapja, a Fränkische Tageszeitung furcsálja, hogy „pont a pápa” lett az osztrák zsidók személyes pártfogója. A lap szerint a Vatikán nyilván még nem tudja, hogy a zsidóság „fattyufajzat” és vallásuk pedig „faji alacsonyrendűségük” kifejezése...

A német klisé.

Kopenhágában „Angreb” (Angriff) címen náci-lap jelenik meg, mely a Stürmer nyomán szintén külön vérvád-számot adott ki. A lapban található képek kliséit Németországból szállították. Ugyanazok a klisék ezek, melyeket a Stürmer is felhasznált.

A lap megírja, hogy Dániában évente 50 ember tűnik el „nyomtalansul” és zsidó orvosok a kórházakban is megölik betegeiket, hogy véruket vegyék.

Attól tartanak, hogy a dán Schleswigben sikerülni fog a parasztokat a német és dán antiszemitizmussal felizgatni a zsidók ellen...

Hitler 1000 évet jósol...

Hitler kancellár a News Chronicle berlini tudósítójának nyilatkozott. A „Stürmer” állandó izgatását a bojkottal magyarázta, mely a német lapokat „elkeseríti”. A külföldi bojkott ellenére is ezeréves uralmat jósol a mai rendszernek, mert Németország a pótlanyagokra rendezkedik be és külföldről semmiféle nyersanyagot nem fog beszerezni.

... Közbejött a június 30-iki lázadás...

Legujabb német híreink a 15. oldalon.

Érdekességek a hétről

I.

Magyarország Isten országa — mondták az amerikai magyar zsidók kongresszusán

Az „Amerikai Magyar Zsidók Szövetsége” a newyorki Edison-Hotelben vasárnap tartotta első nagygyűlését, melyen 41 magyar zsidó egyesület 600 delegátusa vett részt. A kongresszuson felolvasták Hevesi Simon, Frankl Adolf, Stern Samu, Vészi József, Glücksthal Samu, Dési Géza és Sándor Pál üdvözléseit is. Az ünnepi beszédet Max D. Steuer, magyar származású híres amerikai ügyvéd tartotta.

— Magyarország Isten országa, — mondta — melynek zenéje, művészete és kulturális szépségei még a megcsontított országot is nagygyá teszik a külföld szemében.

A kongresszus elégtétellel állapította meg, hogy a magyar kormány energikus intézkedésekkel megállította a budapesti egyetem zsidóellenes zavargásait és elejét vette a zsidóellenes náciizmus térhódításának Magyarországon.

Elhatározta a kongresszus azt is, hogy teljes erejével támogatja a németországi áruk világbojkottját.

Este bankett volt, melyen La Guardia Newyork polgármestere is képviseltette magát.

Az ünnepi beszédet dr. Schönfeld Lázár, volt nagykárolyi, jelenleg bronxi rabbi tartotta.

II.

Ami a Dréhr-ügyben a legfontosabb

A Nemzeti Élet, Budaváry lapja is beszámolt a Dréhr-ügyről s cikkében ezt írja:

Törekyt, a derék magyar urat és kitűnő bírót igazán csak sajnálni lehet, hogy neki jutott osztályrészül a szabadkőműves-zsidó darázsfészekbe való belenyulás kötelessége. Sajnálhatjuk őt azért is, hogy a zsidó népnek egyik reprezentánsa ott ül közvetlen közelében titkári minőségben. Ez az ur Zalán Kornél dr., aki egy nagykanizsai zsidó kereskedőnek a fia. Ez az eset is igazolja, mennyire óvatossá kellene válni a névmagyarosítással, mert hiszen az igazi Zalánok tösgyökeres magyar urak. Vitéz Zalán Antal tábornok régi magyar nemesi család sarja a egyetlen fiát Szamuelyt, a szadista zsidó véreb lövette agyon Szolnokon. Ez a magyar sors: a magyar elesik, a zsidó felveszi a magyar család ősi nevét és karriert csinál.

A cikk írója: nagykánai Levatic László, a híres „parazita-cikk” írója.

Levatic urnak az egész Dréhr-ügyben Töreky állítólagos zsidó titkára fontos, akire azonban elfelejtett megharagudni akkor, amikor ugyanez a tanács őt a „parazita-ügyben” felmentette....

III.

A mély szakadék

A „Der Schild”, mely a német zsidó frontarcosok lapja, legutóbbi számában „A válaszuton” címen leszámol a cionizmussal.

Az egész szám ennek a politikai hitvallásnak a jegyében áll és éles határvonalat von a nemzeti zsidó felfogással szemben.

Ennek az állásfoglalásnak az előzménye az, hogy a Németországi Cionista Szervezet legutóbb határozatilag kimondta, hogy tagjainak tilos a német zsidó frontarcos szövetséghez, sőt annak sport-csoportjaihoz való tartozás is.

„A mély szakadék” címen kiemeli a lap annak a jelentőségét, ha a német cionisták a maguk férfiainak, asszonyainak fiainak, leányainak már a sportolást is megtiltják olyan hittestvérekkel, akik kompromisszum nélkül való meggyőződéssel vallják hazájuknak Németországot. Itt az történik — írja a Der Schild, — hogy nemzeti zsidó részről zsidó emberek között meredélyes, mély szakadékot hasítanak, mely fölé még azonos sportbeli érdeklődés sem tud hidat verni.

Fájdalommal tölt el mindenkit, ha a németországi cionisták elvakult gyűlöletét látja. Önkéntelenül fel kell vetnünk a kérdést: hova vezethet egy olyan mozgalom, mely még a hitlerista üldözés kellő közepén sem tud felhagyni a belső zsidó ellentétek szításával és zsidó testvére üldözésével?

IV.

Csatorna-hang

A Nemzeti Szocialista június 24-i számából vettük a következő idézeteket:

*

Tudjátok meg végre pajeszes, kosorru, majomábrázatu, bűdös szagu zsidók, hogy már itt hasztalan ugráltok bíróságokhoz, vagy rendőrséghez, mert nektek úgy is le fog tűnni nemsokára örökre. Fogd a batyut, fűtyülőt, zálit, tetűidet, ivadékokat és azt az összes vagyonodat, amit behoztál Magyarországra és tünjetek el a láthatárról, a fészkes fenébe, mert azok a magyarok, kiket ti kifosztottatok, megraboltatok, feleszméltek már és tud meg, hogy ha Böszörmény kiadja a parancsot, hogy előre, a dűbörgő sereget semmiféle hatalom meg nem tudja állítani és akkor jön a leszámolás a házarulókkal, népgyilkos, rabló, tolvaj fajzattal! Eljen Böszörmény!

Molnár József néptárs
hajdunánási főcsoportvezető

*

Itt nem halászhattok többé zavarosba, Hanem indulhattok Palesztina honba! Nem kell riadót fujni, majd fuvatjuk; S ha kell, mindegyik kap az utra egy batyut.

De nem magyar kenyér, hanem só lesz benne, Mert sőt érdemel a pióca fejet Ne legyen étvágya a jó magyar vérre. Teszünk egy-egy kis sőt a zsidók fejére. Így oszt marsolhattok Palesztinába, Halászhattok ottan egymás zavarábal

Irta: Hajdó Albert néptárs
pusztaecsegi rohamosztagos.

Trencsénteplic

fürdő hét évszázad óta
bevált módszerrel gyógyít:

reumát, köszvényt, ischiászt,
neurálgákat. Olcsó pausálkúrák.
Prospektus, felvilágosítások:

Felügyelőség

TRENCIANSKE TEPLICE

V.

Baltazar a nagy kérdésről

A Lelkészegyesület című lap, mely Baltazar Dezső főszerkesztésében az Orsz. Református Lelkészegyesület hivatalos közlönye, legutóbbi számában, ércebe kívánczó szavakban fejezi ki a református álláspontot a mai pogány Németországgal szemben.

A megkapó cikk, mely Baltazar Dezső mélyen vallásos és emberi felfogását fejezi ki, így szól:

„A Saar vidéke

érdekes tanulságokkal kezd szolgálni. Tudni kell, hogy ezt a vidéket majdnem elegyítetlenül német fajtájú lakosság lakja. A Hitler-féle állati-vérozsgálat nem találna bennük kivetni valót. Ezt a vidéket ezidőszerint francia csapatok tartják megszállva. Afféle garanciális nemzetközi megszállvatartás ez. A megszállás alatt a vidék közigazgatása önkormányzatot nyert s mindazokat a szabadságjogokat élvezi és érvényesíti, amelyek a legemberibb élet elemi követelményeit legalább minimális mértékben biztosítják. Vagyis nagyobb szabadságot élveznek a franciák által megszállott Saar-vidék német lakosai, mint Hitler Németországában a német polgárok.

A Saar-vidéknek legalább megmaradt a lelkiismereti és vallási szabadsága; amit a Wotan-örület pogány áldozata Németországban letiport.

Most jön aztán a döbbenetes dolog. A Saar vidéke előtte áll a népszavazásnak. Döntenie kell, hogy hová kíván tartozni: Németországhoz-e, vagy Franciaországhoz? A Saar-vidéki németek egyikét sem akarják. Annyira mégis németek, hogy Franciaországhoz nem kívánnak csatlakozni; de viszont annyira szabad emberek és annyira vallásos keresztények, hogy a szolgaság és elnyomatás hazájához: Németországhoz sem kívánnak ezidőszerint. Azt kívánják, hogy hagyják őket meg mostani állapotukban. Ha francia megszállás alatt is, de hadd legyen továbbra is biztosítva a lelkük szabadsága.

Fejbevigó tanítás ez mindazoknak az országoknak az okulására, amelyekről részek és népek szakítottak el. Ha a megmaradt ország vissza akarja szerezni elvesztett részeit, olyan köz- és magánéletet kell biztosítani, amelyben legszentebb emberi, polgári jogai nincsenek letiporva, sőt háborítva sem.

A hazában rabnak lenni, vagy a hazán kívül szabadnak lenni! Lelket gyötrő választás! Sok nagyok választották az utóbbit. Így tett a nagy Kossuth is. Inkább idegenben maradt szabadnak, mintsem hazája földjén szolgaságba hajtsa fejét. Ilyen választás elé nem szabad vinni egy országnak sem polgárait. Szabad hazában, szabadnak lenni. Ez a program és ez a politika ad ellenállhatatlan vonzerőt.

Meskó Zoltán legutolsó cikke az Egyenlőségben

Abból az alkalomból, hogy Meskó Zoltán „zsidóbarátsága miatt” kizárta Fesztich Sándor grófot a magyar nyilaskezes mozgalomból, felhívták figyelmünket arra, hogy maga Meskó Zoltán is zsidógyanusnak tekinthető, mert cikkeket írt az Egyenlőségbe. Meg is állapítottuk, hogy Meskó 1922-ben és 1923-ban több cikket és nyilatkozatot bocsátott az Egyenlőség rendelkezésére, melyekben a bajai zsidóságnak becsületes és hazafias magatartását dicsérte a szerb megszállás alatt.

Meskó Zoltán legutolsó cikke lapunkban 1930 áprilisában jelent meg, amikor Sándor Pál 70 éves lett. Ekkor Meskó Zoltán a következő cikket írta az Egyenlőségbe:

*

Sándor Pált 70-éves születésnapja alkalmából az Egyenlőség útján én is a legőszintébb érzésekkel köszöntöm.

A vallásos zsidót és a vallásos keresztényt nem választhatja el egymástól

olyan szakadék, mint a vallástalan emberekét. Sándor Pál közéleti működésével politikai ellenfeleinek — mert ellenségei nincsenek — nagyrabecsülését is kiérdemelte. Mert, mint talpig férfiú, meggyőződésért sikra szállott elszántan, erőteljesen akkor is, amikor az ilyen kiállás még személyes veszedelmet is jelenthetett. S amikor szemben állottam vele, akkor is respektálást érdemelt tiszteletreméltó személye, tiszta meggyőződése.

Különösen reá nézve nehéz időkben volt alkalmam felelős állásban is bizonyítékát szolgáltatni iránta való megbecsülésemnek.

A 70 esztendő Sándor Pálnak tehát további erőt és kitartást kívánok, mert a magyar közéletnek szüksége van törhetetlen meggyőződésű férfiakra, bármely párthoz tartozzanak is.

Meskó Zoltán,
ny. belügyi államtitkár,
országgyűlési képviselő.

Napi 2 fillért!

Szózat az irgalmas zsidó szívekhez

Zsidó Testvéreim! Tudjátok ugye, hány ártatlan apró kis gyermek — apátlan-anyátlan zsidó árvalányka — várja kenyértelen és otthontalan nyomorában a csodát: a segítő kezét, amely meleg hajlékba, terített asztal mellé vezeti őt.

Sajnos csak nagyon kevésnek jut osztályrészül a földi élet javainak ez a legkevesebbje: a vetett ágy, a fűtött szoba és a legegyszerűbb napi élelem, meg ruha. Mert az egész országban csak egyetlenegy zsidó leányárvaház van, a Pesti Izr. Nőegylet Orsz. Leányárvaháza (VII. Hungária-középkörút 149). És ennek is annyira megfogyatkoztak anyagi erői, hogy feladatának csak nagyon szűk keretek között tud megfelelni.

De megnyugodhat-e a Ti zsidó szívetek annak tudatában, hogy annyi zsidó árvalány marad ellátatlanul? Nem kell-e mindent elkövetnünk a kis zsidó árvalánykák megmentésére?

Tegyétek lehetővé, hogy az Országos Izr. Leányárvaházban minél többnek adhassunk otthont. E cél érdekében a legkisebb adományért fordulunk Hozzátok. Hány kinyújtott tenyérbe hullattok naponként egy-egy 2-fillérest,

adjatok hát naponként egy 2-fillérest az Országos Izr. Leányárvaháznak is.

Akkor nagyon sok kis zsidó árvalány-nak fogunk otthont és kenyeret adhatni. És a kis árva hálaáldása fogja jócselekedeteiteket az Uristen irgalma előtt kedvessé tenni.

Megbizottaink minden zsidó házat fel fogunk keresni, hogy a napi 2-filléres járulékok befizetésére Benneteket felszólítsunk.

litsanak. Tudom, hogy amikor árvákról van szó, nem kopogtatunk hiába a zsidó szíveknél.

Fogadjatok arcképes igazolvánnyal ellátott megbizottainkat bizalommal és tegyétek filléres járulékaikkal lehetővé, hogy minél több zsidó árvalányon segíthessünk.

A napi kétfilléres adományokat havonta egyszer 60 filléres összegben, vagy esetleg kéthetenként 30-30 filléres összegekben fogjuk igazolt pénzbeszedőinkkel felvételni.

Bizalommal és hittestvéri szeretettel ismétlem meg kérésemet Hozzátok.

Vészi Józsefné

a Pesti Izr. Nőegylet elnökösszonya.

A szombatért!

A fennálló jogszabályok szerint ma a vidéken a kereskedők vasárnap délelőtt három órán át nyitva tarthatják üzleteiket.

Ha valamely helységben a szakmához tartozó kereskedők kétharmada ezt elhatározza: úgy az illető szakmabeliekre az ottani iparhatóság köteles elrendelni a teljes vasárnapi munkaszünetet. (Ez alól a tulnyomórészt élelmiszerekkel foglalkozó kereskedők ki vannak véve, mert ezekre vonatkozóan egyáltalán nem rendelkezhető el a teljes vasárnapi munkaszünet.)

Balatonalmádin

OTRÓ PENZIÓBAN, napi 8 pengőért kaphatnak a nyugdíjasok a lakásukat, a lakástulajdonosok pedig a lakástulajdonosok. Balatonalmádin, IV. Váci-utca 36. Telefon: 83-2-36

delhető el a teljes vasárnapi munkaszünet.)

Utóbbi időben egyre több városban keletkezik mozgalom a teljes vasárnapi zárvaratásra. Minthogy ez a zárvaratás tisztára a kereskedők többségének (kétharmadának) akaratnyilvánításától függ: ez alig lenne elérhető akkor, ha a zsidó vallású kereskedők nem szavaznának a nyitvatartás mellett.

A szombattartó orthodox kereskedőknek rendkívül nagy érdeke fűződik ahhoz, hogy vasárnap legalább pár órán át nyitva tarthassanak. Ezek a kereskedők tehát mindenütt, ahol ilyen akció indul, a legnagyobb erőfeszítéssel igyekeznek megakadályozni a szükséges kétharmad szavazat elérését.

Sok helyen azonban ez az erőfeszítésük megtörik a nem szombattartó zsidó kereskedőknek azon a fájdalmas eljárásán, hogy ők is szombattartó hittestvéreik ellen fordulnak és ugyancsak a teljes vasárnapi munkaszünet mellett adják le szavazataikat.

Ahol a kétharmad többség elértetett: ott mindenütt a nem szombattartó zsidó kereskedők szavazatai döntötték el a hátrányos vasárnapi teljes zárórát.

A mai súlyos gazdasági viszonyok között sokszorosan sajtja a szombattartó zsidó kereskedőket, ha vasárnap is teljesen be kell zárniuk üzletüket. Ezzel szemben a szombattartókat csak kényelmi szempontból érinti a kérdés.

Felhívjuk tehát a nem szombattartókat, hogy ne forduljanak saját vallásos hittestvéreikkel szembe és hogy az ilyen mozgalmaknál ugyancsak a teljes vasárnapi munkaszünet ellen adják le szavazataikat.

A „hallgatás” a zsidó iratokban

Lengyelországban az elmúlt héten — enyhén szólva — összeütközések voltak a zsidók és az ottani náci, a „náciáldemokraták” között.

A lapok erről mit sem írhattak s ezért az egyik varsói újság a politikai rovat élén „tanulmányt” közölt ezzel a címmel: „A hallgatás a zsidó iratokban.” Így szól a cikk:

A prédikátor Kohelet, Cion hegyének bölcsé mondja: „Van ideje a hallgatásnak.”

Az „Atyák mondásai”-ban, Rabbí Simon ben Gamfiel következő mondása olvasható: „Nem találtam jobbat a hallgatásnál.” Minden nép, a zsidó is, közmondásaiban világszerte vallja: „Hallgatni arany.”

A Talmud így vélekedik: „A beszéd csak egy tallért ér, a hallgatás kettőt.” Solem Aléchem, klasszikus népirónk „Tevje, a tejkereskedő” című könyvében így szól: „Az ökörnek hosszú a nyelve és nem tud beszélni; az ember nyelve rövid, de ne akarjon beszélni.”

A híres kokei rabbi egyszer így vélekedett: „A hallgatás a legnagyobb zaj.”

Egy hallgató embertől — így mesélik — egyszer megkérdezték: miért hallgat? Ugy felelt a kérdésre, hogy — hallgatott.

A lengyel zsidó közönség megértette ezt a „tanulmányt”...

Megindult a mozgalom a pesti és budai hitközségek egyesítésére

Rendkívüli jelentőségű felekezeti mozgalom indult meg e héten a fővárosban. Értekezletre gyűltek a budai zsidóságnak számottevő kiválóságai és elhatározták, hogy megindítják az akciót a pesti és budai hitközségek egyesítésére. A közvetlen okot erre a mozgalomra az a hónapok óta tartó surlódás adta meg, amely az adózás kérdésében a két hitközség között megindult. Ez a differencia arra a belátásra készítette úgy a budai, mint a pesti zsidóság széles rétegeit, hogy a magyar zsidóság nagy egysége szempontjából leghelyesebb volna az egy és ugyanazon közigazgatási területen levő hitközségeket közös adminisztrációval egyesíteni. Már az első értekezleten olyan átütő erejűnek bizonyult a mozgalom, hogy 500 tagu végrehajtó-bizottságot alakítottak és így a mozgalom sikere biztosítva van.

Az értekezletről a következő tudósításunk számol be:

Kedden este értekezletre hívta a budai hitközség tagjait

ALAPI BÉLA,

a Belvárosi Takarékpénztár igazgatója. Alapi Béla, ki több mint 3 évtizede tagja a budai hitközség vezetőségének, elmondta, hogy már 1920-ban küszöbön állott a pesti és budai hitközség egyesülése, erre nézve teljes megállapodás is létesült a hitközségek kiküldött bizottságai között. Akkor azonban az idő nem volt alkalmas ilyen megmozdulásra és az egész akciót elhalasztották. Az értekezlet lelkes tapsaitól kísérvé bejelentette Alapi Béla, hogy a mozgalom fonalát újra felveszi, annál inkább, mert az az adózási differencia, mely legutóbb a két hitközség közt a Budáról átköltöző zsidó családok adója körül kiütött: még abban az esetben is lehetetlen helyzetbe hozná a budai hitközséget, ha a pestivel békés megállapodás jönne létre. Ezért a magyar zsidóság nagy érdekeire való tekintettel — folytatta Alapi Béla — feltétlenül szükséges, hogy a két hitközséget egyesítsük, annál inkább, mert nekünk budai zsidóknak alig vannak intézményeink, viszont a pesti zsidóság világhírű intézményeit, kórházait, árvaházait, szeretetházait Budán lakó zsidók is igénybe óhajtják venni és erre csak egy út van: az egyesülés. (Lelkes éljenzés és taps).

Ezután dr. Szőnyi Sándor tanár, kit az értekezlet jegyzőjévé választottak, felolvasta a két hitközség közt 1920-ban létrejött megállapodást, mely az egyesülésre vonatkozott és melyből kiderül, milyen rendkívüli előnyöket kapott volna már 14 év előtt a budai zsidóság az unifikáció esetében.

Alapi kijelentette, hogy amit az idő

tulhaladott e megállapodásokban, azt ma elejtjük, a többit mind követeljük, azonkívül követeljük, hogy a jelenleg Budán lakó zsidók adóját 10 évig nem lehet emelni, legfeljebb csak leszállítani, ha az illető anyagi erejében rosszabbodás állott be és hogy a templomépítések közül a legsürgősebb és legelső feladat a lágymányosi templom megépítése legyen.

Az első felszólaló

SÓS ÁRMIN,

a Nova vezérigazgatója volt, aki meleg szeretettel üdvözölte az unifikáció eszméjét és felajánlotta támogatását az akció érdekében. Utána

HALÁSZ MANÓ,

kormányfőtanácsos, a Magyar Általános Takarékpénztár vezérigazgatója szólalt fel, aki lelkes tetszés közepette állapította meg, hogy a két hitközség egyesülését a magyar zsidóság érdekében mielőbb létre kell hozni.

LUNZER PÁL,

a Trust igazgatója kijelentette, hogy nem mint a Chevra előjárója, hanem mint Budán lakó zsidó szólal fel. Általános helyeslés mellett állapította meg, hogy nemcsak a két hitközségnek, hanem a két Chevra Kadisának egyesülése is fontos, ami megszabadítaná a budai szentegyletet mai súlyos helyzetéből.

SCHWARCZ JÓZSEF

felügyelő, a lágymányosi zsidóság régi vezető tagja megállapította, hogy a budai hitközség képviselőtestületében több mint egy évtized óta sürgeti ezeknek az elveknek megvalósulását.

DEMBITZ GYULA

kormányfőtanácsos a maga részéről lelkes örömmel üdvözölte a mozgalmat és fejezte ki csatlakozását, egyúttal rámutatott arra, hogy mielőbb a legnagyobb propagandát kell kifejteni a budai zsidóság között az eszme megvalósításáért.

SZALKAI MÓR,

a Hitelbank igazgatója pedig rendkívül határos beszédben üdvözölte Alapi Bélát, akit puritán élete, önzetlensége nagyszerű zsidó érzése és előkelő társadalmi

pozíciója predesztinálnak arra, hogy a budai zsidóság részére ezt a nagyjelentőségű történelmi mozgalmat vezesse.

SZEGŐ SÁNDOR

nagyiparos lelkes szavakban jelentette be csatlakozását,

Dr. DEMÉNYI ALADÁR

kormányfőtanácsos indítványt terjesztett elő, mely szerint pártot alakítanak a két hitközség egyesülésének elérésére, 500 tagu végrehajtó bizottságot választanak és a párt elnökévé Alapi Béla igazgatót jelölik. (Lelkes éljenzés és taps).

Deményi Aladár dr. indítványait egyhangulag fogadta el az értekezlet, ezután

ALAPI BÉLA,

az új párt elnöke emelkedett szólásra, Alapi Béla meghatva mondott köszönetet a bizalomért és kijelentette, hogy ezt a küzdelmet mindvégig nemes és nobilis eszközökkel fogják megvívni. A budai zsidóságot a meggyőzés eszközeivel fogják felvilágosítani az egyesülés előnyeiről és evégből már a jövő héten kiadja a párt első röpiratát a budai hitközség tagjaihoz. A párt minden héten értekezletet tart. A legközelebbi jövő kedden lesz.

Ezután az értekezlet Alapi Béla elnökével véget ért.

★

Mint értesülünk, az országos izraelita szervezeti bizottság multheti ülésén folyt le az utolsó incidens a pest-budai vitás ügyben. Mikor nyilvánvaló lett, hogy az adózás kérdésében súlyos differenciák merülnek fel a két hitközség között, szólamra emelkedett a birói kar két kitűnő sége. Löw Tibor dr. kir. táblai tanácselnök és Gallia Béla dr. kir. kuriai bíró egyezsége hívták fel a feleket és felkérték őket, hogy vessék magukat alá — ha nem tudnának megegyezni — a választottbírói fórum pártatlan ítéletének. Az előkelő helyről érkezett felhívásra Stern Samu, mint a pesti hitközség elnöke kijelentette, hogy készséggel aláveti magát a választott bíróság döntésének. A budai hitközség jelenlévő képviselői azonban kijelentették, hogy választott bíróság elé nem mennek és nem egyezkednek.

FÉNYES

FUINTERNÁTUS

bármilyen iskolát látogató bejáró és bentlakó tanulók részére

Budapest, V.,

Csanády-u. 19.

Telefon: Aut. 927—31

Mérsékelt díjak

PROSPEKTUS

Negyvenhetedik tanév

Ballagi Ernő:

6-700 éves „beszivárgók“

Bár kétségtelennek látszik, hogy a belügyminisztérium a sokat hangoztatott dunántúli német előretörés miatt rendelte el a közigazgatási razzsiát a Dunántul megyéiben is: a *Magyarság* cikkei nyomán ismét az derül ki, hogy ott is a zsidó előretörés aggasztó tünetei észlelhetők.

Pápán például 6—700 év előtt beszűremkedett és besettenkedett „galíciaiak“ból valóságos gettó áll fenn, amelyben az emberek „leginkább jiddisül“ beszélnek, „évezredekkel ezelőtt keletkezett vallási törvényeket“ követnek és a jesivák „szinte misztikus mozgalmával“ forrasztják egybe a zsidóságot. „Groteszk hosszú pajesz“ ékteleníti a zsidók csupasz arcát, akik héberbetűs írásokkal igazolják a Talmudban való jártasságukat.

Mindnyájan ismerjük a pápai gettót, mely ugyanolyan igaz, mint a sátoraljai helyi. És ismerjük a keleti beszivárgást, mely a Dunántul éppoly igaz, mint az északkeleti megyékben.

De a *Magyarság* legújabb cikksorozata mégis élesen eltér az eddigiektől. Régebben ugyanis csak általánosságban közölt adatokat olvastunk erről a beszivárgásról, míg végre most valóban komoly és konkrét adatot is találunk, mely a galíciai bevándorlás kétségtelen esetét tünteti fel.

Egy *Gedale Chajim Slom* nevű „bóher“ áll a razzizók elé. Mándokról került Pápára, Mándokra viszont a szülei valóban Brodyból menekültek 1915-ben.

Ez az egyetlen konkrét „besettenkedés“ ugyan már szintén husz év előtt történt, azonban ez az eset is megérdemli, hogy közelebbről szemügyre vegyük.

Magam is „besettenkedtem“ 1915-ben Brodyba. Akkoriban, úgy látszik, divatban volt ez a kölcsönös „beszűremkedés“. Ha ez nem lett volna olyan járványos akkoriban, úgy magam sem kerültem volna valószínűleg sohasem Brodyba, de *Gedale Chajim Slom* szülei is aligha settenkedtek volna be Mándokra.

„Így szaporodik a galíciaiak száma Magyarországon“ — kesergi a *Magyarság* és én is azt mondom: vajha a Slom-család örök időnkig ott maradhatott volna Brodyban és nem kellett volna sohasem Mándokra szivárognia.

Bizonyos, hogy mindannyiunknak sokkal jobb volna és az is bizonyos, hogy a *Magyarságnak* sokkal rosszabb volna. Mert, ha Sloméék Brodyban maradhattak volna, akkor nem lett volna világháború, utána nem következett volna be az összeomlás és akkor aligha került volna sor az antiszemitizmus fellángolására, a *Magyarság* pedig meg sem született volna!

Mert a Slom-család beszűremkedése szorosan összefügg a világháborúval. Összefügg azzal, hogy a Slom-családot kétszer is kizavarták otthonából, mert, hogy a *Magyarság* munkatársainak megmaradja és ne ők legyenek esetleg kénytelenek valahova besettenkedni és beszűremkedni.

Szóval bizonyára megmaradhattak volna 1915-ben Brodyban, ha a ruszofilek

lettek volna, ha az oroszok pártjára szegődtek volna, ha esetleg elárultak volna bennünket, amint igen sokan tették a rutének közül. Ha utóbb ezek sorából valaki besettenkedett volna ide, akkor a *Magyarság* nem közölné annyi vész-kongató cikket, hanem valószínűleg megállapítaná, hogy „derék rutén testvéreink“ már a honfoglalás korában is itt éltek és vízzel, sóval vártak bennünket.

A galíciai zsidóság sorából legkevésbé azok érdemlik meg részünkről a gyűlölködést, akik a világháború vértanúiként voltak kénytelenek nálunk menedéket keresni.

A *Magyarság* cikksorozata a talmud-

iskolák állandó denunciálásáról és a zsidóság ellen való gyűlöletkeltésről azonban más tanulsággal is szolgálhat.

A magyar zsidóság felekezeti politikusainak egyik része most bizonyára belátja: mekkora tévedést követett el, mikor a „galíciaiak“ ellen intézett támadások iránt „megértést“ tanúsított, azokhoz kontrázott.

Vannak zsidók, akik azt hiszik, hogy a maguk sorsát szigorúan elhatárolhatják a más zsidók sorsától.

Ime, a 600—700 éve itt lakó pápai zsidókat is megteszik „galíciaiaknak“ és a bevándorlás meséjével, alaptalan statisztikákkal, gyűlölködő leírásokkal állandóan izgatnak ellenünk, mindnyájunk ellen az antiszemita lapok.

Eppen ezért: a zsidóság politikusaira vár az a feladat, hogy bármiféle jelszó alatt hangoztatott antiszemitizmus ellen felemeljék tiltakozó szavukat.

Turi Pál nagyanyjának nyílt levele Vida Jenőhöz

Mint emlékezetes, az idei középiskolai tanulmányi verseny matematikai díját Turi Pál nyolcadik gimnazista nyerte el, aki a zsidó fiugimnázium legkitűnőbb növendéke. Turi Pál árva fiú. Szülei meghaltak és a zsidó fiuárvaházban Vida Jenő elnök apai szeretetéből nevelkedett fel. Még ma is ott lakik.

A fiuárvaház multheti záróünnepén Vida Jenő, maga is könnyekig meghatva, fejezte ki a fiuárvaház elismerését Turi Pálnak és átnyújtotta neki a fiuárvaház ajándékát, egy arany plakettet.

Turi Pál nagyanyja megjelent az Egyenlőség szerkesztőségében és ezt a megható, Vida Jenőnek szóló nyílt levelet adta át nekünk közlés céljából:

Méltóságos Elnök Ur!

A felejthetetlen emlékü záróünnepén, melyet a Pesti Izr. Hírközség Alapítványi Fiuárvaháza tartott 24-én, ismertem meg Méltóságodat, magas szárnyalású, emberi szeretettel sugárzó beszéde alkalmából.

Engedje meg, Méltóságos Uram, hogy kifejezést adjak annak a végtelen hálaérzetnek, amely szívem legmélyéből fakad.

Elárult kis unokám, Turi Pálnak én voltam két éves korától kezdve, amikor édesapja váratlanul meghalt, a nevelője, vezetője addig az ideig, amíg a Gondviselés abba az otthonba nem vezérelte, ahol 9 esztendőig olyan hűséges szeretettel gondoskodtak sorsáról és jólétéről.

Hála a jó Istennek, testileg, lelkileg, szellemileg egyaránt úgy fejlődött, hogy minden várakozásomat felülmutta és a jó Teremtő különös kegyelme kiemelte az átlagos tehetségek sorából. Azonban méltóságos Elnök Urnak az iránta tanúsított páratlan jószágú kitüntetés olyan halással volt reám, amit leírni nem lehet! A szívem egyezre örömtől és bánattól úgy elszorult, hogy majdnem összerohadtam, hiszen a jó szülők nem gyönyörködhetek szeretett gyermekük ezen erkölcsi átalakulásában, mely minden egyéb kitüntetést elhomályosított ragyogó fényességével!

Köszönöm, méltóságos Elnök Ur, hogy a jó Isten után ilyen nagy örömet szerzett szomorú szívemnek és tohászodom a jó Teremtőhöz, hogy segítsen ahhoz, drága unokámat, hogy továbbra is kivívhasza és meg-

tarthassa nemes jöttevőinek szeretetét, becsülését, akik olyan önzetlenül nagylelkű pártfogásukba fogadták. A jó Isten áldja meg érte!

Hálás, mély tisztelettel
Özv. Blau Gézáné,
kir. járásbíró özvegye.

Budapest, 1934 jun. 27.

Csepregy-u. 1. sz., III. em. 14.

Kiss Arnold Nagykanizsán

Fényes és magasnívójú templomi ünnepélyt rendezett június hó 28-án este a nagykanizsai izr. nőegylet, amely ugy erkölcsi, mint anyagi eredményeiben a legszelbben sikerült. A műsort zene- és énekszámok tették ki a legművészeibb és legválogatottabb összeállításban és a hallgatóságot, amelyben ugyszólván az összes felekezetek képviselői és előkelőségei helyet foglaltak, mindvégig lebilincselte annak teljes tökéletességű összeállítására.

A műsort Endre Gyula keszthelyi orgonaművész Rheinberger Adagio-jával nyitotta meg, amelynek előadása mindvégig a kifejtett tehetség és technika mésteréről tanuskodott. Majd Abramovits Márk főkantort vezényelte alatt a nagykanizsai énekesekből összeállított vegyeskar adta elő megrázó erővel Tiszborách Curenú finomszépű énekét.

Az est fénypontja dr. Kiss Arnold vezető főrabbi előadása volt, aki a feszült figyelemmel hallgató közönséget minden szavával lebilincselte ékesen hangzó és lelkéhez jutott előadásában. Beszédében szembeszállt azokkal, akik faji és egyéb ellentétek szításával igyekeznek éket verni abba az isteni elgondolásba, hogy ember és ember között isteni szempontból különbség nincsen.

Wittenberg Ernő hurjain kelt életre Händel Largo-ját és Massanet Meditation-ja. Hegedűhangjának minden felcsendülése megtalálta az utat egyenesen a hallgatósága szívébe.

Kiss Arnoldot rendkívül melegséggel és szeretettel fogadta a nagykanizsai zsidóság. A vasutnál testületileg fogadta a kiváló főpapot az előjáróság, majd Halphen Jenő dr. elnök vezetésével küldöttségileg tiszteltelték a vezetés, a nőegylet, dr. Weiss Lajosné elnökhasszonnyal az élel. Bankettet rendezett Kiss Arnold tiszteletére, kitárazón-gással ünnepelték.

Dr. Munkácsi Ernő:

A VATIKÁNBAN

A Vatikánnak és különösen a vatikáni könyvtárnak legendás misztikuma van a zsidó képzelet világában. Az oknyomozó történet alig tudná megindokolni. De ha az évezredek távlatában a zsidó lélek mélyére tekintünk, a vágyak, remények, történeti ábrándok és fohászok széles horizontját vizsgáljuk, vagy ha a szenvedések martiriumában megedzett zsidó szellem el nem csüggedő élni akarását nézzük, — akkor megtaláljuk a Vatikán misztikumának történeti alapját. Az egyház, a római világirodalom örököse, azon impérium romjain épült fel, amely megsemmisítette az egykori zsidó nemzeti államot és hadi trofeumként hurcolta Rómába a jeruzsálemi szentegyház ereklyéit: az arany menórát, a két kőtáblát, az áldozati szinkenyér asztalt és a szentek szentélyének függönyeit. A középkorban agyonsanyargatott, egyenlő emberi jogaitól megfosztott zsidóság mindig szent kegyelettel tekintett a dicső múlt emlékeire és nem tudott belenyugodni abba a gondolatba, hogy azok az évszázadok viszontagságaiban megsemmisültek. A néplélek nem veszi tudomásul a megsemmisülést, a képzelet folyton kutat és elegendő egy hajszálnyis kapcsolat s megtalálnak hiszi az elvesztettet... S a római zsidóság képzelete joggal szárnyalhatott. Hiszen állandóan ott voltak szemek előtt Titus diadalívén ábrázolva a jeruzsálemi szentély ereklyéi. A néplékben megmaradt annak emléke, hogy Vespasianus béketemplomában helyezték el a szörnyű diadalmenet után ezeket a hadizsákmányokat; a szentek szentélyének függönyei pedig a Cézárak palatinusi palotájába kerültek. S hiába jöttek mentek az újabb és újabb hódítók. Az egész világot uraló római birodalom központjának, a Forum Romanumnak bazilikái, köztük Vespasianus temploma is rombadőltek s a romokat fű és gaz nőtte be, amelyeken kecskenyájak legelészték; elpusztították a Cézárak palotáit és helyükön a Farnese-család sűrű kertjének fái sötétítették el a Palatinus oldalát; minden megváltozott, csak egy maradt változatlanul: Róma zsidósága. S a képzelet tovább dolgozott. Ezek a szent tárgyak bizonyára ott vannak Róma új urainak, a pápáknak palotájában, ahová évezredek át özönlött a világ minden népének ajándéka, művészi iparoskezek munkája, középkori ereklyéknek ezrei. A római keresztény lakosság képzeletvilága az egyház legendái is segítettek ebben. A lateráni palotával szemben van a Scala Santa, hát az nem-e Jeruzsálemből való? Pilátus palotájából? S a lateráni bazilikában az egész középkoron át mutogatták Mózes és Áron botját, a két kőtáblát, a főpapi ruhákat. S ha a zsidó néplélek nem is hitte el, hogy ezek a tárgyak valódiak, de hitt abban, hogy a lateráni ősi bazilika két keleti származású oszlopja a jeruzsálemi szentély, Jáchin és Boaz oszlopai. Egy középkori utazó, a tudós Benjamin beszéli, hogy hittestvérei ezeket az oszlopokat úgy mutatták neki, mint a jeruzsálemi templom

emlékeit. A jeruzsálemi szentély ereklyéi sehol sem vésődtek oly mélyen a hagyomány emlékezetébe, mint Rómában. Az egyik XV. századból való zsinagógában a Keneszesz Hachécholban a falak frizeit a jeruzsálemi szentegyházra emlékeztető ábrázolások díszítették. A római község kincsestárában őrzött régi metszeten még én is láttam e zsinagógának híres reliefjeit Salamon templomát összes kapuival, oldalcsarnokaival és oltáraival, az ércengert, a frigyládát a kerubokkal, a főpapi ruhákat és a főpapi süvegeket, a püspöki és pápai öltözékek mintáit...

De a vatikáni misztikumnak volt más alapja is. Hányszor fordult elő, hogy az inkvizíció máglyáin kiszenvedett zsidónak könyvtárát valamelyik kolostorba és onnan a Vatikánba vitték? S nem-e volt gyakori eset, hogy a hitehagyott pap lett és a neofitának zsidó kódexei a Katachumenek házába és onnan a Vatikánba kerültek?

A népléleknek száz szeme van; állandóan figyél és évszázadoknak egymásra halmozódó rétegeiben, a legendák misztikumában gyűjti megfigyeléseit. Minden ami az évezredek multjából, az antik világból megmaradt, a Vatikánba, illetőleg a pápák birtokába került; tehát ott kell lenni a zsidóság emlékeinek is!

A misztikum fokozásához hozzájárul, hogy a vatikáni könyvtár, — nem úgy mint a világ más könyvtárai, — mindig magánkönyvtár maradt: az uralkodó pápa magánkönyvtára, ahová való bejutás csak kivételes engedély alapján volt lehetséges a multban és még most is. A vatikáni könyvtár tulajdonképpen V. Sixtus pápa 1560 körül alapította; ő dolgoztatta ki a könyvtár szabályait, amelyek nagy vonásaikban még most is érvényesek. Ahhoz, hogy egy külföldi a vatikáni könyvtár kódexeit kezébe vehesse, az illető állam diplomáciai képviselőjének ajánlása szükséges. S jaj annak, aki méltatlant ajánlott. A szigorú szabályzat örökre megfosztja az ajánlás jogától.

A vatikáni magyar követségnek minden tudományos és igaz ügy iránt lelkesedő kánonjogi tanácsosának: dr. Lutter Ferenc pápai prelátusnak ajánlólevelével léptem át a vatikáni város „Sant' Anna” kapuját. Amióta a pápa az olasz állammal kibékült és a lateráni Concordatumot megkötötték az előregedett Vatikán

nagy változásokon ment keresztül. A Vatikánhoz ujonnan csatolt területen postahivatalt, pénzverdét, a svájci testőrök számára új kaszányát, a hivatalos lapnak, az „Osservatore Romano”-nak nyomdaépületet és más modern épületet emeltek s a könyvtárba való bejárást is megkönnyítették. Most már nem kell az egész hatalmas Szent Péter-templomot megkerülni, hogy a könyvtárhoz eljuthassunk, mert a Soxtusi termekhez új feljáratot létesítettek, közvetlenül a Belvedere udvarából (Cortile di Belvedere). A vatikáni város belső területére való bejutáshoz a vatikáni kormányzóság külön írásbeli engedélyre kell és a különböző engedélyek ismételt felmutatása után engedni csak fel a Michelangelo színeibe öltözött svájci gárdista a vatikáni könyvtár látogatóit. A könyvtár vezetője: Monsignore Eugenio Tisserant, francia pap, kiváló sémi nyelvész. Az ajánlólevelével megtette hatását s néhány udvarias szó után határozott utasításokat adott az egyik könyvtári tisztviselőnek s a szabályok ellenére megengedte nekem, hogy akárhány kódexet egyszerre adjanak ki, sőt a lezárt vitrinek felnyitásával kiadják a páratlan értékű miniatűrökkel díszített házasságlevelet, amit a könyvtárnak a nyilvánosság számára fentartott termek egyikében, a világ leghíresebb kódexei, többek között a Corvinák mellett őriznek.

Számtalan folyosón, zengugos lépcsőkön, termeken áthaladva érkeztem el azokhoz a hatalmas tölgyfaszekrényekhez, amelyek a vatikáni könyvtár héber kéziratait őrzik. Ott voltam a célnál... dobogott a szívem... A vatikáni misztikum évezredes fantomjának reális jeleneként ott feküdtek előttem: hatalmas, tekintélyes fóliánsok, pergamentekercsek és más kéziratok, a távolkelet országaiból származó szent tóratekercsek megfosztva a zsidó kegyelet felöltözött diszeitől; talmudkéziratok Andaluziából, a Rajna mentéről és Kis-Ázsiából; machsorok, amelyeket a gótikus művészet legszebb iniciáléival Spanyolországban festettek a középkor derekán s amelyeket a ragaszkodó kegyelet hosszú bolyongáson át hozott el Itáliába; bibliák, amelyeket sokszor évtizedes, kitartó szorgalommal vetettek művészi kezek pergamentre, s amelyeket a keleti színek pompájában ragyogó miniatűr képek díszítenek... S halahikus iratok, responsumok és orvosi munkák tömegében, nem egy összeroncolt szentírást lehet látni, amelyet pusztító kezek durván érintettek... Feltűnik egy-egy vérfolt, amelyek váltakoznak a cenzura sárgakerek foltjával...

Igmándi

**A VILÁG
LEGJOBB
KESERÜVIZÉ**

AKINEK csak egyszer, vagy kétszer van szüksége ezen keserűvízre, kérje minden elárusítóhelyen **határozottan a**

KIS ÚVEG Schmidhauser-féle **IGMÁNDI KESERÜVIZET!**

Kitűnően bevált **három és fél decis töltés**, amely két-háromszori használatra teljesen elegendő. **Jutányosabb** voltánál fogva pedig mindenkinek könnyen hozzáférhető.

Igmándiból nem kell pohárzámra inni, **negyed, vagy fél pohár elég** annak inni.

A magyar zsidóság

A Fehér Asztalnál: Nagy Andor könyve **nagyhumoristája**

Irtá: KISS ARNOLD

Nagy Andor: tőzsdetanácsos, a közgazdasági élet egyik előkelő képviselője. Számok világában él, komoly és sokszor rideg atmoszférában — mégis a lelke tele van aranyos derűvel és napsugárral. Nagy Andor: a pesti zsidó hitközség zseniális pénzügyi minisztere, egy nagy és szent közösség ezer gondja sulyosodik rája — mégis jókedve, poétikus színekben ragyogó lelkülete úgy csillog, úgy sziporkázik gyémántkáprázásban, akár a fellegek között feltündöklő szivárvány sokszínű hidja, amely felhőkből ereszti alá tündérhidját a földi nyomorúságokat, ködpárákat áthidalva.

Nagy Andor: a közéletnek, a politikai életnek, a fővárosi közügyeknek széles körökben megbecsült vezető embere — sokszor egy vidáman fölroppenő szóval, egy ellenállhatatlanul ható élccel száz beszédnél meggyőzőbben világítja meg a helyzetet. Vidám lélekkel kacagtat, komoly igazságokat hirdet csillámló élce álarcája alatt.

A fehér asztal el se képzelhető Nagy Andor szelleme nélkül. Csendülnek, bonpanak a szónokok szavai, sokszor unott fásultság a nyomukban, álmos hangulat, sokszor csak az ünnepi szónok van elragadtatva a maga remekétől — föláll Nagy Andor, röviden, tömören beszél, kigyullad, mint valami fénylő csillag egy-egy mesteri előadás keretébe foglalt szellemes mondása, több ez, mint élce, mint üres elménckedés, embereket, helyzetet megvilágító, s a lankadt szemek kibömbánnak, ujjongva száll a Mester felé a boldog örvendezés.

Ha a felekezeti élet fehér asztalai mellett egyszer-másszor hiányoznék Nagy Andor — a midrás elbeszélése jutna az eszembe: amikor Rabbi Jehuda ha-Naszi fiának lakodalmát ünnepelte, meghívta a lakomára mind a tudósokat, csak egyet nem: Bar Kapparat. Bar Kappara sértve érezte magát a mellőzés miatt, elment a ház közelébe, ahol a meghívott vendégek az ünnepi fehér asztal körül ültek s fölírta az ajtóra: „Ma szomachto at ben movesz? Miért örülsz te, halálnak fia?” Röviddel ezután R. Jehuda ha-Naszi elhagyta véletlenül a lakodalmas házat, s nagy megrökönyödésére meglátta az ajtóra az imént fölirt mondást. Istenemrel — mondta — megdöbbenem R. Jehuda ha-Naszi, ezt nem írhatta ide más, csak Bar Kappara, akit én meg nem hívtam. Másnap újra egy nem kevésbé fényes lakomát rendezett — de ezuttal nem feledkezett meg róla, hogy Bar Kapparat is meghívja. Amikor aztán a meghívottak az ünnepi lakomához ültek s az ételeket

fölhordták, Bar Kappara elkezdte a vendégeket az ő fűszeres, szellemidus költői hasonlataival és példázataival mulattatni, egymásután háromszáz élcet, mesét mondott el, amelyek mindegyikében a róka szerepelt. A vendégek ebben a szellemi torna fölötti gyönyörűségükben megfeledkeztek az evésről, úgyhogy R. Jehuda ha-Naszi indítatva érezte magát, hogy megkérdezze Bar Kapparat: „Mit csinálsz? Ne zavarjad a vendégeimet gasztronómiai élvezetükben, hiszen elhül minden étell!” Megengesztelten válaszolt Bar Kappara: „En ezt csak azért cselekedtem, nehogy te abban a téves nézetben légy, hogy én az élvezet miatt jöttem ide, azért jöttem én csak, hogy te belásd, hogy nekem is nagy szerepem van a bölcsek között.”

Nagy Andort nem lehet kifelejteni soha ott, ahol bölcs beszédekről, tanításokról esik szó. Paraboláiban, élceiben mindig ott van egy elrejtett okos róka. Anélkül, hogy észrevennők, anélkül, hogy bárkit is bántana; igazságokat hirdet és szavaiból előcsendül társadalmi fonákságok meglátásában a szentirási panasz: „Hadd fogjuk hálóbba a kicsiny rókákat, amelyek elpusztítják az Isten szőlőjét”.

Szellemességében a régi nagy mesemondók lelke csillog, az egykori arabs példázók, a perzsa Dzsami, a syrus Bar Hebreus, az Aesopus regélő kedve, a

mensa philosophica, a Gesta Romanorum lelki rokonságának szépsége és örök derűje. A zsidó élce mélyekbeható nevető bölcsessége.

A humora kritika és utmutatás. Rávilágít apró emberi törpeségekre, kedves együgyűségekre, amikkel olyan gyakran találkozunk, mint amikor egy polgármester elérkezett kicsiny faluba s egy parasztasszonnyal beszélgetett napfogyatkozás idején, s amikor aztán az együgyű asszony lokálpatriotizmustól elragadtatva így szól: „Kutya szerencséje van magának polgármester ur, hogy éppen ma van a falunkban.”

Másfél ezer évvel ezelőtt is éltek már Nagy Andorhoz hasonló szikrázó elmék, akik följegyezték az emberek gyöngeségeit, hogy egy zsidó kileben a vezetők hogyan ítélték halálra egy illetlenül viselkedő szamarat s az exekucióhoz meghívták a kile összes szamarait, hogy példát vegyenek és rettegjenek.

Nagy Andor látja a komikumot, a gyöngeséget az emberekben s kacagó tanácsokat ad nekik, mint annak az együgyű embernek a barátja; az együgyű ember afölött panaszkodik e barátjának, hogy álmában egy szögére lépett. Az persze azt mondja neki: „Miért is alszol mezitláb?”

Az ilyen könyv, mint a Nagy Andoré, művelődési dokumentum, akár a mítosz vagy a népszólás és ha azzal a hatással van, mint amilyenel kétségtelenül a Nagy Andor könyve, hogy kacagtatva gyógyít — helye van, megérdemelt helye az irodalomban.

Hálásan köszönjük Nagy Andornak a könyvéből kisugárzó sok szellemet, mély kedélyt és sugárzó, boldogító jókedvet.

El kell halasztani az iskolai tanév zsidó ujévre eső megnyitását!

Irtá Wittenberg István

a Magyar Papir- és Írószerkeszkedők Országos Szövetsége alelnöke, a Kereskedelmi és Iparkamara tagja.

Az iskolai tanév megnyitását, ezévbén a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur szeptember hó 9. napjára tűzte ki. Ez ellen az időpont ellen senki sem emelhetne elvi kifogást; mert megfelel annak a kívánságnak, hogy a tanulói fűjuszág számára keleti nyári pihenésre nyíljon lehetőség, s a magyar fürdőhelyek minél tovább láthassák vendégül a nyaraló családokat.

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium figyelmét azonban bizonyosan elkerülte az a körülmény, hogy szeptember 9-re esik a zsidó ujév előestéje, s ezt követi szeptember 10-én és 11-én a két főünnep, melyen az ország zsidóvallású tanulói fűjuszága az iskolákat nem látogatja, ami meg is felel a vallás- és közoktatásügyi minisztérium

ség nélkül a valláserkölcsei élet kimélyítésére irányul.

Az adott körülmények között, azonban, eltekintve attól a fontos pedagógiai szemponttól, hogy a zsidó ünnepek miatt az ifjúság zsidó vallású része kénytelen volna éppen a legfontosabb pillanatban, az érdemleges munka kezdetén, az iskolától távol maradni, van még egy másik fontos szempont is, amely indokoltá teszi azt a több oldalról hangoztatott kívánságot, hogy a zsidó ujévi ünnepekre való tekintettel az iskolai tanév megnyitása szeptember hó 12-re halasztassék el.

Köztudomású ugyanis, hogy a könyvek és tanszerek beszerzése közvetlenül a tanév megnyitása után történik, s így ebben az esetben éppen a zsidó ujévi főünnepekre

LATON ÉTTEREM-SZÁLLODA (KARPELESZ) SIÓFOK

TELEFON: 9.

Annak berendezve és átalakítva. Folyó víz, fürdőszobák, országos hírvékonyha. Házhozszállítás 2 személyes menü P 1.80.
 Utazás elő- és utóidényben P 5.50-tól. Fűszerekben P 7-től. Kérjen prospektust!

esne. A papír-, írószér- és könyvkereskedők, a könyvkötők és egyéb rokonszalmák zsidó vallású tagjai tehát az előtt a probléma előtt fognak állani, hogy a zsidó ünnepek alatt üzletüket és műhelyüket vagy zárva tartják és így vevőikörük egy részét elveszítik, vagy pedig vallási érzelmeik ellenére nyitvatartják, s ezzel káros példát szolgáltatnak az ifjuságnak is.

Másrészt lélektani törvényszerűség — amellyel számolni kell — az a körülmény is, hogy a fiatalság önkéntelenül ambicionálni fogja az előirt tankönyveknek és írószereknek mielőbbi beszerzését, hogy a zsidó fiúk és lányok nem szívesen akarnak elmaradni másfelekezeti osztálytársaik mögött, s így fennforog az a veszély, hogy szükségleteiket fiatalos hecsvályból éppen a zsidó főünnepek alatt vásárolják be, letérve ezzel arról a valláserkölcsi útról, amelyen haladniuk kellene.

Az elmondott indokok alapján az érdekelt kereskedő- és iparosszalmák a vezetésem alatt álló szövetség kezdeményezésére éppen ezért mozgalmat indítottak abból a célból, hogy az iskolai tanév megnyitása néhány nappal elhalasztassék, s a mozgalom támogatására és irányítására Stern Samu hitközségi és országos irodai elnököt kérték fel, ezzel is kidomborítva, hogy a megnyitás elhalasztása nemcsak üzleti, hanem elsősorban valláséleti érdek.

Meggyőződése, hogy Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, aki tevékenységével eddig is igazolta, hogy felekezeti különbség nélkül sulyt helyez a vallási törvények tiszteletbentartására, annál is inkább hozzá fog járulni a tanév megnyitásának néhány napi elhalasztásához, mert az iskolák nagyrésztében a zsidó vallású tanulók távolmaradása az osztályok létszámát ugyanis annyira csökkenti, hogy azokban komoly, érdemleges oktatási munka nem folyhat. A miniszter ur kedvező és gyors intézkedésével nagy elismerésre és hálára köteleznék nemcsak az érdekeltet, hanem az egész zsidó felekezeti életet is.

A terézvárosi zsidóság gyűlése

Budapest-Terézvárosi Izr. Kultur- és Templómépítő Szervezet: e név alatt működik ezenül a VI. ker. belső templomkörzet, mivel az 1934. július 24-i hitközségi közgyűlésen elfogadott új körzeti szabályzat elvileg kimondotta, hogy csak a perifériákon létezhetnek templomkörzetek. A közgyűlés tudomásul vette a körzeti jelleggel és hatáskörrel bíró, de egyébként a központi igazgatás alá tartozó autonóm szervezet létesítését. Junius 27-én tartotta meg a terézvárosi szervezet a kerületbeli hittestvérek óriási részvételével elnök-installáló és új tisztikarát választó gyűlést.

A gyűlésen többek között dr. Vázsonyi János és dr. Bródy Ernő országgyűlési képviselők, siágárdi Zöld Márton tábornok, dr. Rosenák Miksa kir. egészségügyi főtanácsos hitközségi előjáró, Steiner Mór m. kir. kormányfőtanácsos, a Szentegylet előjárója és dr. Szabolcsi Lajos főszerkesztő is résztvettek s Deutsch Sándor vezérigazgató elnökké, dr. Schäfer Zsigmond és dr. Politzer Gusztáv társelnökökké, dr. Papp Salamon kir. posta-főtanácsos alelnökké, dr. Földes István ügyvéd ügyvezető elnökké, dr. Hochfeld-

tárossá, Komlós Sándor ellenőrré, továbbá dr. Löwy József és dr. Bártfai Farkas Samu jegyzökké lettek egyhangúlag megválasztva. Ezenkívül megválasztották a 60 tagból álló választmányt.

Küldöttség ment az új elnökért, akit dr. Földes István emelkedett beszédrel üdvözölt és megköszönte azt, hogy elfogadta az elnökséget és vállalta az ezzel járó terhes feladatok elvégzését. Deutsch Sándor elnök igaz zsidó érzésektől és felfogásoktól áthatott beszédében utalt a zsidókat kétszeresen sújtó gazdasági viszonyokra és programjául a hagyományos zsidó összetartást jelölte meg.

A lelkes hangulatban végződött gyűlés után a gyűlésnek csaknem összes jelenlévő tagjai baráti vacsorára maradtak együtt, melyen a felköszöntők sorát dr. Schäfer Zsigmond nyitotta meg, az új elnököt éltetve kiemelte puritán egyéniségét és szívósságát s feszült figyelem mellett jellemezte a terézvárosi hittestvérek és polgárok példás szolidaritását. Dr. Bródy Ernő képviselő óriási hatást keltett a hallgatóságban, amikor az előző szónoknak a Terézvárost érintő szavaiba kapcsolódva Vázsonyi Vilmos halhatatlan emlékét idézte fel. Dr. Vázsonyi János különös szeretettel vette körül a baráti társaság s beszédében tovább szötte az új elnök mottóját: az összetartást. Dr. Szabolcsi Lajos élénk tapsokat kiváltó felköszöntőjében az alkalomnak megfelelő talmudi gyöngyszemekkel nyújtott élvezetet és megállapította, hogy a körzetet helyettesítő ez a legnagyobb és legélénkebb működést kifejtő szervezet a hitközségi vezetőségnek egyik legfőbb támasza. Dr. Rosenák Miksa előjáró a családi életben szükséges vallásosság fontosságát fejtegette s köszönetet mondott dr. Schäfer Zsigmondnak, aki mint ügyvezető elnök 7-éven át buzgalommal vezette ezen körzet ügyeit. Nöbel Árpád poetikus szellemben emelte poharát az új elnevezésű szervezet jövőjére, míg végül Deutsch Sándor elnök talpraesetten reflektált a felszólalásokra s a politikának a felekezeti életből való távoltartását hangsúlyozta.

SZIGETVÁR

A szigetvári izr. nőegylet az elmúlt héten templomi hangversenyt tartott létesítendő szeretetháza javára, a nőegylet-buzgó elnök-nőjének, dr. Ujházi Hugónának lelkes rendezésében. A vallásos estély ünnepi fénypontját, az országos szónoki hírnevű pécsi főrabbinak, dr. Wallenstein Zoltánnak beszéde képezte, akinek hírére megjelent a város másfelekezeti intelligenciája is. Ott volt a ref. egyház presbitériuma Lieber István lelkész vezetésével, báró Biedermann Imre országgyűlési képviselő, szili Szily Ádám m. kir. kormányfőtanácsos, a takarékos elnöke, dr. Raksányi Árpád városi tisztifőorvos, dr. Magda István, a kisgazdapárt vezetője, Jámber László, az adóhivatal főnöke, saághi dr. Rusa Ernőné, a ker. nőegylet elnöke, dr. Nicsovič Vazul t. főügyész s a város minden jelentős tényezője. Wallenstein Zoltán dr. káprázatosan szép beszédet mondott; báró Biedermann képviselő külön kijelentette, hogy az ilyen képességgel és gondolatvezetéssel előadott beszédek alkalmasak arra, hogy az ország összes felekezeteit egybefogják. Löbl Béla főkantori templomi éneket adott elő kó-

Étel-konzervjeinknek

a legszélesebb körökben való megismertetése céljából az alábbi propaganda árban szállítunk július 15-ig

2 doboz borjupörköltet	1/5 kg
2 „ marhagulyás	1/5 „
2 „ virstli sajtban	1/5 „
2 „ töltött paprika	1/2 „
2 „ májpástétom	1/10 „
2 „ lecsó kolbásszal	1/2 „
teljesen költségmentesen franco	

P 6.70-ért.

Az összes konzervek automata bontókészülékkel vannak ellátva, tehát felbontásukhoz semmiféle eszköz nem kell.

Konzervjeink minden penzióban és étteremben nélkülözhetetlenek.

Háztartásokban pótolják a frissen készült ételeket.

Még ma tegye meg Ön is próbarendelését fentiekre és meg fog győződni konzervjeink házas és finom minőségéről.

Skrek Lipót

Résztvénytársaság

orth. כשר szalámi-és konzervgyára

Budapest, VII., Dob-utca 27.

Paál Jób eredeti riportja:

A világ ura — és az ő zsidó barátai...

Széles ablakai vannak a szobának, amelynek közepén, keleti szőnyeggel le-
takart asztalon, papirosra vetem ezeket a sorokat. Az ablakok fölött aranyos rudakon
finom brüsszeli csipke szárnya lebeg. Metszett üvege van a velencei tükörnek,
amely a secretaire mellett, selyem-tapéta előtt csillog. Öfelségének, Nagy-Britannia
királyának és India császárának főhadsegéde lakott egykoron ebben a szobában.
Abban az időben, amikor VII. Eduard, — itt úgy hívták őt: der Herzog von Lan-
caster — kurára Marienbadba járt. Hét nyáron keresztül lakott a „Hotel Weimar“
appartemenájában. Ebben a finom szállodában frissen él még az emléke. Sokat me-
sélnek róla. Mindabból, amit nekem elmondottak, összekötöttem egy csokorra valót.

Marienbad, 1934 július elején.

A kollonadon, amely a Kreuzbrunnentől a
Rudolfsquelleig vezet, már hajnalban élénk
az élet. Beteg emberek, akik gyógyulni jöt-
tek ide, sétálnak színes poharakkal a ke-
zükben.

A kollonad első vendégei: a lengyel zsi-
dók...

Hosszu kaftánban, keserű mosollyal, ábr-
ándos szemük beszélő világa a távolban
vész el...

Reggel ötör már megjelennek itt. Nyest-
prémek kalpagot viselnek a tudós rabbinu-
sok Belzből, Szadagórából és Munkácsról.
Hívek apró sámlit cipelnek utánuk, hogy
legyen mire leülni a rebbenek, ha utközben
elfárad.

...Hét esztendőn keresztül itt sétált kö-
zöttük VII. Eduard is, a világ ura...

És a kaftános lengyel zsidók, Galiciából
és végtelen Szibériáig elnyúló cári birodal-
omból, szászatos tisztelettel köszöntötték
őt minden reggel. Legendák éltek róla
ebben a világban. Mindenki tudott valamit
a Hotel Weimar előkelő vendégéről, aki
barátságos fejbőlintással köszöntötte meg a
nagy rabbik meleg üdvözlését.

Tudták jól, hogyha Oroszországban kissé
is megengyhült a testvéreik sorsa, azt
Eduardnak köszönhetik és az ő zsidó bará-
tainak.

Akik hét esztendő tizennégy hónapjában
a marienbadi Hotel Weimarból intézték a
világ sorsát.

★

Mert: VII. Eduardnak sok zsidó barátja
volt.

És zsidók voltak a legjobb barátai is.

Liberationusát az anyjától, Viktória ki-
rálynőtől örökölte. Hiszen Disraeli Benjá-
min, a későbbi Lord Beaconsfield, a ki-
rálynő legbizalmasabb környezetéhez tarto-
zott. Eduard, még mint walesi herceg gyak-
ran volt vendége Hirsch bárónak, bizalmas
környezetéhez tartoztak a londoni Roth-
schildok, Alfred Beit, és zsidó barátainak
köszönhetné azt is — amint ezt maga több-
 ízben említette, — hogy adósságok nélkül
foglalhatta el anyja örökségét: az angol
trónt.

Legintimabb barátja Sir Ernest Cassel
volt.

Naponta feltűnt érdekes alakja a király
asztalánál.

A dolgozószobában éppen úgy, mint a
dinernél, lunchnél, vagy ebéd után a
bridge-partinál. Meghitt barátság fűzte

össze a világ urát és a „pénz fejedelmét“,
ahogyan — Sir Casselt az egész világ ne-
vezte. Csöndes, meghitt sétákon ott haladt
a király balján a marienbadi erdők kes-
keny sétányain. Az egykori kölni prakti-
kás tanácsa nélkül VII. Eduard nem tett
semmit élete utolsó tiz esztendejében.

És ezek a tanácsok mindenkor beváltak...

★

Azt mesélték a kollonadon, hajnali öt-
kor, amikor a kaftános, szomorú emberek
serege ott megjelent, hogy: Oroszország ad-
dig nem kap angol kölcsönt, amíg nem ja-
vít a zsidók sorsán. Még az özvegy cárné,
Maria Feodorovna sem tudott ezen változ-
tatni. Sir Ernest meggyőző érvei erősebbek
voltak.

Amikor 1910 május hatodikán Eduard
örök álmra hunyta le szemeit, ott állott
halálos ágyánál meghitt barátja: Ernest
Cassel. Egyiptomban érte őt a sürgöny,
hogy a király halálos beteg. Különhajóval
sietett Londonba: pár órával később már
kitűzték a gyászlobogót a brit királyság
minden országában. És hiába kérte az or-
vos a királyt: kimélje magát, a felség ra-
gaszkodott hozzá, hogy legjobb barátját
mégegyszer láthassa...

Hetedik Eduard valamennyi levelét itt,
Marienbadban égette el a „pénz fejedelmé“
és itt határozta el magát arra is, hogy VII.
Eduard emlékére és nevére kétszázezerfon-
tos alapítványt tesz, ez ma is fennáll és a
hatalmas alapítvány kamatai ma is ezer és
ezer szenvedő kinján enyhítenek.

★

A magánéletben kedves, közvetlen, mo-
derában lekötözött volt az angolok királya
mindenkivel szemben.

Meséli nekem Hammerschmied Tivadar,
a Hotel Weimar tulajdonosa, hogy egyszer
megállott a szálloda előtt az a magyar szár-
mazású bécsi kereskedő, aki magát is, üz-
letét is „Paprika Schlesingernek“ nevezte
el. Diszes fogattal, amibe két tüzes lovat
fogtak. Paprika Schlesinger furcsa ötlőzék-
ben volt: sárga cipőt viselt, ezen ugyancsak
ríkító sárga gamasnit, sárga borsapkát,
ugyanilyen ruhát. Amikor leugrott a kocsi-
ról, az angolok királya éppen a szálló
foyerjében volt. Schlesinger ur minden te-
ketória nélkül hozzálépett és a maga kó-
mikus taglejtéseivel egy hamisítatlan tiroli
„Schuhplattentanz“-ot járt el. Utána azt
mondta a királynak: „Felség, végtelenül le-
köteleztem, ha helyet foglalna a kocsimban!“
És mindenki legnagyobb csodálkozására

VII. Eduard, a világ ura, beült a „Paprika
Schlesinger“ fogatába és vele együtt ko-
csizott végig a marienbadi korzón...

Abbas Hilmi, az egyiptomi khedive me-
sélte el baráti körben, hogy egy londoni
versenyen megfigyelte, amikor a király
egyik zsidó intimusa odanyult VII. Eduard
zsebéhez és valamit betett oda. Később ne-
vetve mondta a király: „Milyen szerencsém,
hogy ilyen barátaim vannak. Különben
sohasem jutnék a legjobb havannához...“

★

A Friedrich Wilhelmsruhen szeretett sé-
tálni.

Történt itt egyszer, hogy találkozott egy
béna verklissel. Szegény rokkant ott állt
az országút mellett és ócska kintornáját
nyaggatta. A király szóba elegyedett vele.
Alaposan kikérdezte: hol szerezte azokat a
kitüntetések, amelyek a mellét díszítik. A
Kaiser Wilhelmsruhe elesett veteránja min-
den kérdésre alázatosan megfelelt, a király
gazdagon megajándékozta őt. Sétáján az-
tán eszébe jutott, hogy a koldusnak ezüst
vitézségi érme is van és ennek történetét
nem meséltette el magának. Visszafordult,
de a verklis már nem volt a placcján. El-
rendelte, hogy kerítsék elő. Az öreg
Kraus Samunak hívták és a közeli Sandau-
ban lakott. A király kocsiján hozták el
a Hotel Weimarba, ahol elmondotta, hogy
1866-ban Nachodnál kézi tusában szúrták
keresztül a karját és lötték el a lábát. Ott
kapta az ezüst vitézségi érmet...

...És Kraus Samu, a nachodi hős ettől
a naptól kezdve az előkelő Hotel Weimar
előtt játszott minden reggel a verkljén.
Hét esztendőn keresztül VII. Eduard volt
a mecénása...

★

A Brock House Londonban, a Moulton
Paddocks Newmarketon — mindkettő Sir
Ernest Cassel birtokához tartozott — gyak-
ran látták vendégül Anglia királyát. Akár-
csak Alfred Beit palotái. Ezekről a barátai-
ról így nyilatkozott egyszer:

— Nincsen a világon olyan zseb, amibe
ők elsüllyednének... Ezért becsülöm
nagyra a barátaimat!

Ismerte az utat, amelyet Ernest Cassel
megtett Kölnytől, a Bischofsheimék londoni
bankházán keresztül a marienbadi kollo-
nadig. Tudta, hogy barátjának ifjúsága
küzdellemmel volt tele. Tudta azt is, hogy:
a becsületességéhez nem fér kétség. És
rajta keresztül még jobban megszerette a
zsidókat...

Rászolgált arra a tiszteletre, amivel min-
den reggel köszöntötték őt a Kreuzbrun-
nentől a Rudolfsquelleig Galicia és Orosz-
ország szomorú nézésű, ábrándos szemű
zsidói...

★

...Ez volt harmadik meséje az Egerland
égbenyuló csodálatos hegyeinek...

**Minden információt kibíró elő-
kelő izr. családhoz tartozó 30 éves, in-
telligens, jómegjelenésű, magas, önálló
fővárosi kereskedő barátom — kölcsö-
nös tetszés esetén — nőstíne. Hozzá-
tartozótól értesítést „Gentlemanlike“ je-
ligére Rudolf Mossehoz, Váci u. 18, kérek.**

SZLIACS FÜRDŐ Slovensko

Szív. ideg, reuma és minden nőbajra a leg-
szénsavdusabb, természetes meleg gyógyfürdők
és ivóvízkurák

HOTEL METROPOL

68 szoba, villanyvilágítás, ingyen fürdő a szálló-
ban. — Rituális felügyelet. — Pestről gyors
6 óra. — Vízszáraz 50% kedvezmény. — Autó-
közlekedés. — Pestről háztól szállás, poggyász-
szal oda-vissza 35. — P. — Olcsó pánsál árak.

Felvilágosítás, prospektus:

Budapest, József körút 9. Tel. 339-80

Dr. Frenkel B. vállaltatár **Zsidó nevelőintézet** VII. Stefánia-ut 67.
kertes villában, minden iskolatípus közelében Telefon: 96-4-95
Internaátus lányok és leányoknak Leánytovábbképző
egész és félbenlakás
Méniai gyermekek és diákok 300 m magas klimatikus gyógyha-
tású helyen, a Nagydíja alján.

A KILE (Emlékek és életképek)

Írta: KISS ARNOLD

Fegyelmi bíróság

A fekete Murmer samesz körül nagy botrány ütött ki. Egy gyűlésen történt. Sameszi teendői végzésére jelent meg a fekete Murmer a gyűlésen. Véletlenül a nyitvafelejtett ajtón egy kutya jött be a terembe. Murmer bácsi azt a rendeletet kapta a tüveköltől, hogy kergetse ki a kutyát a szobából s a fekete Murmer, mint rendesen, most is csak a vállát vonogatta s félreismerhetetlen célzatossággal azt felelte: „Zü wósz? Eszenen ách gressere K'lovim hier drinnen!“ (Mért tegyem azt?! Nagyobb kutyák is vannak idebenn.)

A fekete Murmer feje fölött viharfelhők gyülekeztek. Nagyon rájárt a rud, különösen, mióta egyenesen a fekete Murmer megrendszabályozására való tekintettel, a község leggorombább és legzsarnokabb balbószát tették meg első gábenek, Murmer bácsi közvetlen főnökének. Grünberger Adolf (bibliai nevén: Áser Grünberger), „a harapós szelindekhez“ címzett kocsmá tulajdonosa lett az új gábe. Grünberger Adolf különben is haragudott a fekete Murmerre, mióta egy szlichesz istentisztelet alkalmával, amikor Grünberger Áser forró könnyeket ejtett ennél az imánál, hogy „porból vagy te és porrá leszel újra“, Murmer bácsi csodálkozva fordult hozzá s így aposztrofálta: „Mit jajgat, Grünberger ur? Ha maga aranyból lenne s úgy kellene majd a halálban porrá válnia, úgy száz percet vesztené, de így, hogy maga amugyis csak közönséges por, hát mi van abban, hogy újra porrá lesz? Nem veszít semmit. Hát mit óbégat?“

Grünberger, az új gábe, hát szilárdan elhatározta, hogy ráncba szedi a fekete Murmert. Ha még senki se tanította meg kesztyűbe dudálni, ő majd meglanítja.

Első rendelete az volt, hogy a fekete Murmernek minden reggel raportra kell előtte megjelennie. Szigorúan kijelentette, hogy a „Wos denn haben Sie gemánt?!“ ocsmány szavajárásától le kell szoknia, ha még egyszer hallja tőle ezt a kifejezést: kerékbe töreti, felnégyelteti, aztán fizetősleszállítás s végül elcsapattás következik. „Was glauben sie, Sie Azez mechüczef pönem!“ — förmedt reá dühösen, éktelen ordítással, — „dass das weiter so gehen wird?! Glauben Sie denn, dass die Kile mesüge ist?“

— Wos denn haben Sie gemánt?! — felelte Murmer bácsi ártatlan egykedvűséggel.

Grünberger gábe ur rosszul lett a düh-től s három hétre fölfüggesztette Murmer bácsit hivatali teendőitől, de mivel nem volt, aki helyette előimádkozzon, azonnal elrendelte, hogy újra az „ómed“ elé lépjen, ám büntetésül megvonta a fekete Murmertől a sajfer-fuvás jogát örök időkre.

Ez aztán igazán fájt Murmer bácsinak. Negyven éve fujja a sófárt s most ez a pose, ez a mamzer benide kiüti a sajfert a kezéből. Egy ilyen gazlen, egy ilyen cházefresser merészel vallási ügyekben ítélkezni!

Valósággal összeesett, megrogyant a fájdalomtól a fekete Murmer. Bárcsak itt hagyhatná ezt az Istentől elrugaszkodott kilet, bárcsak valami „nesz“, valami csoda történnék s ő hazamehene az ő jámbor Puchójába, ha csak egy napra is, hogy ott elpanaszolhatná az ősei sirján a szive gyötrelmét, hogy ott új erőt gyűjthetne a bágyadt lelkébe a további belényesi vértanuságok elviselésére.

Szomorkodott is, meg dull-fult is a fekete Murmer. Áser Grünbergert nem is nevezte másképpen, otthon, a családi körében, a templom előtti krenclikben (hitközségi tagoknak a templomudvaron való csoportosulásában), mérhetetlen keserűséggel és megvetéssel: csak „Áser jócár“-nak. „Der Áser jócár brennen még er!“ „Áser jócár, e misze mesüne soll er einnehmen.“ „Wo bleibt heint Áser jócár?“ — kérdezte, ha Grünberger gábe hiányzott a templomból.

Ennek aztán már a fele se volt tréfa. Grünberger Adolf, a gábe, szörnyű haragra lobbant, amint füléhez jutott a fekete Murmer névadási művelete.

Elégtételt kért az előjáróságtól. Fegyelmi vizsgálat megindítását kérte a fekete Murmer ellen. A könyörtelen elcsapattását...

*

A fegyelmi bíróság össze is ült. Elnöke volt dr. Vásáros Bálint ügyvéd, képviselő-testületi tag. Megidézték a vádló: Grünberger Adolf gábe s a vádlott: a fekete Murmer hitközségi alkalmazott, egyházfi, harmadelőimádkozó, nyugalmazott metsző és felfüggesztett ujévi kürtharsogtató.

Dr. Vásáros Bálint, a fegyelmi bizottság elnöke mindenekelőtt a vádlott nacionáléját vette jegyzőkönyvbe.

— Mi a neve?

— Reb Smül Murmer!

— Hány éves? Hol született?

— Kevesebb, mint amennyinek látszom. A belényesi kilében az éveimet leszaggatták rólam. Belényesen csak meghalni jó, élni — az a gehinem. Puchón születtem, ahol még a kutyáknak is több reményük van az ajlem habóra, mint Belényesen a balbószoknak.

Az elnök rendreutasítja a fekete Murmert.

Lévén az elnök meglehetősen járaltan a zsidó kifejezések jelentését illetőleg, dr. Vásáros Bálint megkérdezte ezután, mit jelent ez a kitétel: Áser jócár!

A fekete Murmer válaszolt: Az Istent dicserik vele: „Aki teremtet...“

— Hát akkor miért érzi magát megsértve, Grünberger ur?! — kérdi dr. Vásáros. Grünberger ur dühbe jött:

— Azt kérdezze meg az elnök ur ettől a műmer lehachisz-tól, hogy mit teremtet az Isten?

Dr. Vásáros Bálint elnök végre megérti, hogy egy hálamondásról van szó, amelyet a reggeli imádságnál mondanak, s egy kéznél levő magyar fordítású szombatos imakönyvből olvassa az inkriminált Áser jócár fordítását:

„Aldott vagy te, szent Ur, mi Istenünk, az egész nagy világnak örökös ura, királya, ki az embert igen bölcsen formáltad, és teremtetted az ő testének állásában hordozó ereket és italbefogadó és kiemésztő szerveket, mely úgy hagyatott a te bölcsességedből, hogy ha csak egy is azokban derékképen berekedne és foglódna, avagy derékképen elszakadna, lehetetlen, hogy az ember csak óráig életben maradjon. Aldott vagy te, szent Ur, ki tartasz és orvoslasz minden testet és csudálatos vagy minden bölcsességed csinálmányában.“

Dr. Vásáros elnök még mindig nem érti a becsületsértés vádját. Végre beigazolódtott, hogy mikor is mondatik ez a hálamondás és kétségen kívül megállapítatik, hogy „Áser jócár“, ez a kitétel éppenséggel nem hizelgő és becéző elnevezés.

Az ítéletet a fegyelmi bíróság meghozta. A fekete Murmer száz forint pénzbírságra ítéltetik, az Áser jócár kifejezéstől eltiltatik, visszaesés esetében rögtöni elcsapattás terhe alatt, Grünberger Adolf gábe urat meg kell követnie. Enyhítő körülmény, hogy imádság szavaival káromkodott és gúnyolta feljebbvalóját.

Murmer bácsi rögtön meg is követte Grünberger gábe urat, ott, a bíróság színe előtt:

— Sind sie mir meuchel, Sie Sie Áser — Áser boró elokim esz hásómájim veez hoórec.

Grünberger gábe ur ezek után se békült ki a fekete Murmerrel, sőt ezek után elhatározta, hogy most már visszavonhatatlanul ki fogja törni Murmer samesz nyakát.

Rettenetes megpróbáltatások következtek el a fekete Murmerre. A helyzet türhetlenné vált. Grünberger gábe valósággal a nyakán ült.

Félbeszakította az előimádkozását azzal, hogy nem lehet megérteni. Ne selypítsen. Ne orditozzon. Ne suttogjon. Ne imádkozzék olyan lassan. Ne chüperoljon.

Az óráját előreigazította Grünberger gábe ur s ha Murmer bácsi két perccel késelt az istentiszteleten való megjelenésben: lehordta az „ájlem“ előtt, lusla batlen-nek, csavargónak nevezte.

Indítványt nyújtott be a „Kólhoz“, az előjárósághoz, hogy nyugdíjazzák a fekete Murmert — nyugdíj nélkül. Egy másik indítványában az íkvánta, hogy a fekete Murmer utasíttassék arra, hogy pénzbeszedői szolgálatokat végezzen, lósson-fusson egész nap a hetvenéves, rozszant lábával...

NEIGER

étterme

Feréz-körut 4. — Telefon: 249-73.

Minden este

halkülönlegességek, sólet stb.

Polgári árk.

2 személyes ebédet 1.80 P
házhoz szállítunk.

VIA REGGIO

HOTEL EXCELSIOR

Olaszország legnagyobb strandja!
Kitünő ellátás! Korszerű árk!

Minden felvilágosítást megad a budapesti képviselő: „VIA“ fürdőroda Budapest IV.

Váci-utca 36. Klótild-palota. Tel.: 832-56.
és 841-89.

Ha lájós lábat gyógyítani akarja és elegáns cipőben akar járni, akkor cipőt **NAOS** modern ortopéd-cipőknél készíttesse: **Museum-körut 11** Gr. Károlyi u. old. Telef. 80-1-88

Chaszideus legenda:

Arejtélyes imakönyv

A dynowi rabbi a két nagy ünnepen, amelyeket félelmetes napoknak szokás nevezni, valahányszor a frigyszekrény előtt megjelent, mindig Lurjának, a kabbala csodálatos ősnak imakönyvét szokta magával vinni. Felütötte az ódon könyvet és kegyelettel fektette le imaálmványára. A könyv ott hevert előtte mindvégig, de nem nézett bele, hozzá sem nyúlt. A vén főliáns ott feküdt mozdulatlanul a frigyszekrény előtt, szemben a hivel és a betűk erős, el nem halványult feketesége messziről kiütöközt a sárguló lapok mélyéből. Maga a caddik pedig kinyújtott karjaival, fontos megjelenséssel úgy állt az oltár előtt, mint a rég elpusztult szentély áldozó papja.

A chaszideusok már jól ismerték a caddik szokását s bármilyen furcsának tartották is, nem merték kérdezősködni nála. Végre aztán az egyik nekibátorodott és megkérdezte a mestert:

— Hogy van az, hogy a mi urunk és tanítónk Lurja mester könyvéből imádkozik, de belé sem tekint, nem forgatja a lapokat az ima rendje szerint, ha pedig nem imádkozik belőle, miért nyitja ki, mit keres előtte a régi könyv.

— Elmondom nektek — felelte a rabbi, — hogy mi történt a szent Bál Sém idejében, akinek emlékezte legyen áldott ...

*

Egy faluban élt egyszer egy bőrlő feleségével és kislával. Becsületes, rendes ember volt, gazdája ragaszkodott hozzá és jóindulatának nem egy tanúságát adta, de egyszerre megfordult az idők. Az egyik rossz esztendőre másik még rosszabb következett, majd aszály égte ki a szomszjas földeket, majd jégeső verte el a lábán álló vetést, a szerencsétlen ember hasztalan küzdött az elemi csapásokkal, a hullámok végre összecsapáltak a feje fölött. Birta a munkát, a robotot, a fáradságot, nélkülözni is tudott, de a nyomorúsággal nem tudott szembeszállni. Ugy érezte, hogy letűnkedve és ereje fogy, felhagyott a hiu küzdelemmel, szíve verése olyan lassanlassan kezdett elállni, mint a fáradt óra ingája. És mikor szíve utolsót dobant, felesége, aki hűséges osztályosa volt, jóban rosszban, követte őt az örök pihenőre. Az asszony elkészült már maga is utolsó útjára, de elnézte kicsiny fiacskáját, megesett rajta a szíve és azt mondta, hogy jöjjön érte a halál, ha már jönnie kell, ő maga nem keresi fel. Am a szegény asszony sorsa is meg volt pecsételve, neki is itt kellett hagynia a földet ...

A kis Nachum hároméves volt, amikor szüleit elvesztette. Egyedül állott a világon, apja-anya messzi földről vándoroltak a lenyűgöző közsébe, senki sem tudott rokonságról. Az elárvult apróságot a földesur vette magához, akinek a gyermek édes rózsáspiros arcocskája nagyon megtetszett. Mindjobban megszerelte a csendes, álmódzó gyermeket és úgy nevelte, mintha önnön

fia lett volna, mindenféle ismeretre oktatta, de a gyermek mit sem hallott szülei hitéről. Idővel gyámja megmondotta neki, hogy apja-anya zsidó volt, de hozzátette:

— De mikor szüleid meghaltak, magam mellé vettelek, most a fiam vagy és minde nem a tiéd.

A kis Nachum megértette ezt, de amit fogadott apja beszélt a szüleiéről, azt csak olybá vette, mint azokat a meséket, amiket a dajkák, cselédek meséltek neki, tündérekéről, manókról és egyéb csodálatos dolgokról.

Egyszer véletlenül a ház egyik félreeső kamrájába vetődött be, ahol sok mindenféle lim-lom feküdt, sokféle ősi régi holmi, ami még szülei után maradt meg. A gyermek kíváncsián turkált közöttük, mert olyan dolgokra akadt, amiket nem ismert. Volt ott egy hosszú fehér és fekete csikos nagy kendő, amelyről összesodort szálas rojtok csüngtek alá, volt ott egy hatalmas sokágu, de már kopottan csillogó gyertyatartó, egy kis fűszeres szelence, melynek tetején hegyes torony emelkedett és amelyből mintha régen elfakult illat szállt volna szét és végül megütötte szemét egy sötétbarna selyembe kötött hatalmas, nehéz könyv, melynek sarkai ezüsttel voltak kiverve, közepét pedig ezüst csatt foglalta össze. Ezek voltak azok a holmik, melyektől Nachum szülei még a legnagyobb nyomorban sem váltak meg. A gyermek sokáig nézte egyetlen apai örökségét, furcsa gondolatok, ismeretlen eszmék kavargtak fejében, azután egyszerre felkapta a nehéz könyvet és félszeg elfoglaltsággal óvalosan mindkét karjával átölelve a szobába vitte.

Szobájába érve kinyitotta az ezüst csattot, felütötte a könyvet, melyből reámeredtek a fekete betűk, különösen és mégis idegenül, a betűk ott surrantak, kavarogtak, futkároztak szeme előtt és íme már nem is voltak betűk, mert a könyv olyan lett, mint egy sötét ló, melyből két könnytelen, de örök fájdalomban égő szem nézett feléje. És Nachum megtudta, hogy ez az a könyv, amelyből anyja imádkozott. Attól fogva a könyvet napközben elrejtette, este azonban elővette, elnézegette őket lámpafénynél, vagy még szívesebben a hold világosságánál, addig nézett rájuk, amíg a betűk sötét tóvá olvadtak össze, melyből anyja szemei csillogtak feléje.

És eljött az ítélet, a bünbánás napja, amikor a zsidók messze falvakból a városba vándoroltak, hogy könyörgéseik együtt szálljanak fel az Égi Birohoz. Nachum pedig nézte, amint a tömérdek kocsi elvonul előtte, asszonyok, férfiak ünnepi ruhában és úgy érezte, azért sietnek annyira, mert nem szólt hozzájuk. Végre nem birt magával és megkérdezte az egyiket:

— Hova utaztok, miféle alkalmatosságra?

— A megújulás napja következik — felelte a kérdező — a kezdet napja, amikor az Ég könyvébe beírják cselekedeteinket és végzésünket. Azért megyünk ilyen nagy tömegben, hogy együtt imádkozzunk Istenhez és hangunk, fohászkodásunk, énekünk egyetlen imádságban szálljon fel hozzá ...

A gyermek hallgatta a furcsa választ, de úgy érezte, hogy messziről a nagy végtelenségből száll feléje egy titokzatos ismeretlen kiáltás. És ettől az órától fogva nem szabadult meg ettől a kiáltástól, mely a csönd némaságában is úgy hangzott feléje, mint viharos forgószél. És a végtelen kiáltásban

eloszlott a kód, mely eddig reáborult. Elmult a bünbánat tíz napja, az engesztelőünnep közeledett és íme a zsidók megint a város felé siettek némán, mozdulatlanul és arcuk halványabb volt, mint valaha. Nachum pedig megint megkérdezte, hova utaznak, milyen alkalomra.

— Ez az a nap — hangzott a válasz, — melyre vártunk, amelyben reménykedtünk, a kiengesztelő napja, amikor minden bűnünk megfakul az Ur világosságában, amikor Ő kegyes irgalmába fogad bennünket bánkódó megtért gyermekeit ...

Nachum a szobájába futott, karjába vette az ezüstveretű imakönyvet, rohant vele a városba és lélekszakadva futott a zsinagógába. Akkorra ért oda, amikor a Kolnidrét, a megváltás imáját mondták. Láta a sok férfit, amint ott állnak halottas ingükben s meghajolnak Isten előtt, felkiáltanak hozzá, hogy lelkük minden nyomasztó bűntől megszabaduljon. És a gyermek lelkét, szívet is elfogta az áhitat gyönyörű varázsa, ő is meghajolt és szíve mélyéből felkiáltott az Urhoz. És mikor hallotta, hogy idegen nyelven hangzik el a könyörgés szava és érezte, hogy nem tud imádkozni úgy, mint mások, megragadta az édesanyja imakönyvét felütötte, a padra fektette és kitört belőle a szó:

— Világok Ura! Én nem tudok imádkozni, nem tudok mit mondani, — nesze, íme ideadom, Neked az egész imakönyvet! ...

S azzal fejét ráhajította a nyitott imakönyvre, sirt keservesen és könnyein át beszélt az Egek Urával.

Am másnap a község imája nem tudott a magasba szárnyalni, az emberek könyörgése szárnyaszegett madárként hasztalanul igyekezett fölfelé törni és ekkor a gyermek kétségbeesett, megriadt szava szárnyára vette a többiek könyörgését és az imádság szállt, repült egészen az Isten trónjához. Bál Sém megérezte a döntő fordulatot, hogy megnyitak előtte az ég kapui és ujjongó boldogsággal mondta el a könyörgést. Mikor pedig az ünnepnek vége volt, maga mellé vette a gyermeket és tudásra, bölcsességre oktatta.

*

— Látjátok, — magyarázta jámbor hivelnek a dynowi pap, — én magam sem tudom, mitévő legyek, hogy hogyan lendítem a magasba a könyörgéseimet. Ezért veszem kezembe a mester imakönyvét, felütöm s azután elmerülök minden áhitatommal, minden érzésemmel a néma beszédbe s érzem, hogy a Világok Ura tudja, hogy a leg szebb áldozatot viszem elébe: a néma könyörgést, melyben a szív látket ...

Uj magyar zsidó könyvkiadó alakult

Szabolcsi Lajos csak nemrég indított meg e lapban akciót a magyar zsidó könyvkiadás tekintetében s kezdeményezésének már több oldalon volt visszhangja. Először az IMIT határozta el, hogy zsidó szépirodalmi műveket fog kiadni, most pedig megalakult — a németországi Heine-Bund mintájára — a zsidó könyv barátainak első szövetsége, a „TABOR”.

Havi 1 pengő előfizetési díj ellenében ez az uj magyar zsidó könyvkiadó mindenkinek négy 350—400 oldalas, egész vászonba kötött könyvet ad évente. Ezek a könyvek csak ilymódon lesznek megszerezhetők és könyvárusi forgalomba nem kerülnek.

Az első három kötet: Max Bord „Reubeni herceg” regénye, Dubnow egyetemes zsidó történelme és Martin Baber: Zsidó misztikusok.

Itt fekszik előttünk az első kötet, Brod

ÜDÜLŐTELEP

Erdőséggel körülvett magaalati levegő

Topica-gyógyfürdő

(Miskolc mellett)
Vérkeringés, érvágytalanság és gyengeséggel járó gyermekkor — 6 éves kortól. — Szülők több évi bizalmával: gondos felügyelet, német társaság, orvosai ellenőrzés. — Előzetes ellátás a Fürdő-telepben, majd a gyógyfürdőben. Teljes panzió, fürdő, utazás Budapestre (oda-vissza) élelmiszerrel. Árai 4.— 4.50 és 5.— pengő. Vezető: Dr. Károlyi Mór tanár, Kecskeméti

Sima lesz a lába, ha dr. Morisson szörlemlőt használ!

regénye. Zsidótárgya kiadványoknál szokatlannul szép kiállításban és Horváth Zoltán mesteri, ragyogó fordításában.

A renaissance korában a prágai gettóban indul meg a regény. A zsidóvárosban csak a temetőben nyílnak fák, a falakon belül sok furcsa, álmódzó, miszticizmus felé hajló, eszefős gettó-alak: a fogság tipikus lelki betegei. Szenvedő, reménykedő zsidóság. Egyeseket már megcsap a kor szabadabb szelleme, frissebb levegője s ezek vágnak a szabadság felé ugyanakkor, amikor évenként ajándékokkal kell maguk felé hajlítaniok a zsidóknak a hivatalos személyeket, köztük még a hóhért is...

Ebben a messiásváró, fülledt hangulatban, egy keresztény leány iránt feltámadt szerelem ismerteti meg a fiatal Lémet Dáviddal a másik, szabadabb világot. Elhagyja apja házáat, hogy néhány esztendővel később, mint a zsidók felszabadításának nagykövete, egy Zsidóország feltámasztásának előharcosa, fehér lovon vonuljon be Rómába, a pápa városába. Három világrészt bolyong végig, pápai és királyi udvarok támogatását, a renaissance legnagyobb embereinek barátságát nyeri meg Reubeni Dávid, a zsidó herceg, aki végül mégis tragikusan elbukik...

Ez az első kötet mindenképpen igazolja azt a várakozást és megveti annak a bizalomnak az alapját, mellyel a zsidó kultúra minden barátja az új zsidó könyvkiadó működése elé tekint. Ha beválik, amire alapos a remény, akkor régóta érzett hiányt fog pótolni.

HIREK

— Legközelebbi szám: július 18.

— Zsidó vér a Bismarckok ereiben. A német nemesi szervezet (Deutsche Adels-genossenschaft) kizárta tagjai közül Bismarck két unokáját: Ottó herceget és Gottfried grófot. Mindkét Bismarcknak nagynyja zsidó volt. Neve Alica Whitehead volt és a híres Whitehead londoni zsidó családból származott, melynek egy tagja a londoni zsidó hitközségnek is vezető szerepet játszott. Az ő leánya: Hoyos Margit grófnő lett Bismarck Herbert herceg felesége és a két most élő Bismarck édesanyja. A zsidó nagynyja uéré megfertőzte a Bismarckokat...

— Bloch zsidó oratóriumát bemutatják a dohányutcai templomban. A berlini zsinagógában rendkívüli hatással mutatták be Bloch Ernőnek, a nagyhirű zsidó zeneszerzőnek egyházi oratóriumát, melynek címe *Avodat Hakodes*. Az oratórium nagy zenekarra, énekkarra és egy kántorszólóra van felépítve és rendkívüli hatást tett. A pesti hitközség előjárósága elhatározta, hogy a rendkívüli értékű zeneművet az őszi szezon vallásos estéjén bemutatja a dohányutcai templomban.

— Az OMKE sugló csoport évzáró kulturstije. Zsufolásig megtelt széksorok előtt tartotta meg június 25-én hétfő este az Ifjúsági Otthon vezetőtanára rendezésében ezidei évzáró kulturstijét Igen szép bevezetőt mondott Tauszig Tibor előjáró, aki üdvözölte a VII. körzet rabbiját, dr. Schwarzbach Benjamingot, mint az est előadóját. Dr. Schwarzbach Benjamin az aranyshájú körzeti rabbi mindvégig rendkívüli tamulságos előadást tartott. A jelenvolt impozáns közönség páratlan lelkesedéssel fogadta a megjelent hangtárgyat Hirsch Bernát tanárnak, az est kitűnő rendezőjének tanítványait,

— Dr. Hevesi Ferenc kitüntetése. Megkapóan szép megbecsülés érte dr. Hevesi Ferencet, a pesti hitközség népszerű fiatal papját. A Magyar Uszósövetség nagyvezet diszplakettet ajánlott fel a fiatal tudós papnak, azoknak a gyönyörű beszédeknek emlékére, melyeket Komjádi Béla temetésén és sírköteleplezésén tartott és melyekkel a Magyar Uszósövetségnek is rendkívüli szolgálatot tett. A Magyar Uszósövetség legutóbbi közgyűlésén jegyzőkönyvi köszönetet szavazott e beszédekért dr. Hevesi Ferencnek és elhatározta, hogy nagy diszplakettjét ünnepélyesen átadja. A kitüntetés értéke annál nagyobb, mert dr. Hevesi Ferenc az 5-ik, aki ezt a diszplakettet megkapta. Eddig ifj. Horváth Miklós, gróf Klebelsberg Kunó, dr. Sipőcz Jenő és Komjádi Béla kapták meg a Magyar Uszósövetség nagy diszplakettjét.

— Dr. Fodor Oszkár leányának esküvője. Fodor Lenke, dr. Fodor Oszkár egészségügyi főtanácsos, a Zsófia Gyermekszanatórium igazgató-főorvosának leánya házasságot kötött dr. Gyarmati László sebész-orvossal, dr. Gyarmati Dezső a parlamenti gyorsiroda ny. főnökének fiával. A polgári esküvőn tanúk voltak dr. Fischer Aladár egyetemi tanár és dr. Kerekes Ödön egészségügyi főtanácsos, főorvos. A frigyét dr. Hevesi Simon vezető főrabbi áldotta meg s kiemelte, hogy dr. Gyarmati Dezső gyorsirodai tanácsos évtizedeket töltött el a törvényhozás házában, a különböző korszakok vezető egyéniségei mindig megbecsülték az ő közérdekű munkáját és hűségét egyháza iránt. Hangsúlyozta dr. Fodor Oszkár maradandó becsü érdemeit, amelyeket a Dunántúli Magyar Közművelődési Egyesület és a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsában, majd a Gyermekszanatórium Egyesületében szerzett, s hogy a haza határain túl is ismertté tette munkásságát és nevét. Négy évtizedig működött Rákosi Jenő oldalán és ma a magyar gyermekvédelmi ügy egy fontos ágazatának a dr. Rott Nándor veszprémi püspök vezérlete alatt álló gyermekszanatóriumi mozgalomnak egyik irányító tényezője.

— Megnyílik a Hevesi Simon-tanonc-otthon. Mint múlt számunkban jeleztük, a Rosenberg Sándorné elnökség alatt álló VIII—IX. ker. nőegylet szeptember elején megnyitja a Hevesi Simon-tanoncotthont. A tanonc-otthon Nap-utca 14. szám alatt nyílik meg, internátussal van egybekötve és a zsidó kereskedelmi tanoncok szociális ügyét van hivatva szolgálni. Felkérjük a magyar zsidó társadalmat, hogy Rosenberg Sándorné gyönyörű eszméjét vigye diadalra és fejlessze naggyá a nagy főpap nevére elnevezett zsidó intézményt.

— Meghívó Weisz Miksa sírjához. A Dr. Weisz Miksa Kultúr Társaság nevében ezúttal hívjuk meg néhai nagy mesterünk és papunk, dr. Weisz Miksa tanítványait és tisztelőit folyó hó 11-én, szerdán reggel fél 9 órakor a rákoskeresztúri temetőben halálának hároméves évfordulója alkalmából tartandó emlékezésre. A nagy tudós emléke örökké él bennünk s az igaz ember fenséges utmutatásai felejthetetlenek és mi az ő emlékének és Istenünknek kívánunk adózni emlékezésünk által. Dr. Ernst Ernő elnök.

— Augusztus 6-án zsidó világkonferencia lesz Genfben. Augusztus 6-án nyílik meg Genfben a zsidó világkonferencia, melyet a párisi Comité des Delegations Juives hívott össze. Ezen a konferencián az európai zsidóság helyzetét fogják tárgyalni, különös tekintettel arra, hogy Lengyelország kormánya a zsidók érdekében lépéseket akar tenni a Népszövetségnél a kisebbségi jogok kiterjesztése ügyében. A genfi konferencia a zsidóság kisebbségi jogait fogja követelni mindazon államokban, ahol a zsidók üldözésnek vannak kitéve.

— Vértess Miksa a szegedi kamara új elnöke. Izgalmas választási harc után a szegedi kereskedelmi és iparkamara péntek délután választotta meg Wimmer Fülöp utódát, új elnökét. Vértess Miksa kormányfőtanácsos, a kamara eddigi alelnöke, az OMKE alelnöke két szavazattal győzött Kormendy Mátyás képviselővel szemben. Vértess Miksa nagynevű hittestvérünk, a szegedi gazdasági élet egyik legkitűnőbb reprezentánsa, akinek a kamara elnöki székhelyén alkalma lesz sokoldalú ismereteit Szeged és környéke javára hasznosítani.

Utazás Róma—Nápoly—Firenze—Velence és Abbaziába

14 nap teljes ellátással és utiköltséggel 238.— pengő.

UTIRÁNY:

BUDAPEST: Indulás: Szombat este 19.10-kor.
RÓMA: Érkezés: Vasárnap este 20.00-kor. Tartózkodás vasárnap estétől szerda reggelig.
RÓMA: Indulás: Szerda reggel.
NÁPOLY: Érkezés: Szerda délelőtt. Tartózkodás szerda—csütörtök—péntek.
NÁPOLY: Indulás: Szombat reggel 6.30-kor.
FIRENZE: Érkezés: Szombat délután 15.41-kor. Tartózkodás szombat—vasárnap—hétfő.
FIRENZE: Indulás: Hétfő délelőtt 12.00-kor.
VENEZIA: Érkezés: Hétfő délután 15.02-kor. Tartózkodás hétfő—kedd—szerda.
VENEZIA: Indulás: Szerda délután 15.02-kor.
ABBAZIA: Érkezés: Szerda este 23.00-kor. Tartózkodás szerdától—péntekig.
ABBAZIA: Indulás: Péntek este 20.00-kor.
BUDAPEST: Érkezés: Szombat reggel 10.30-kor.

Megjegyzés:

1. A részvételi díjban befoglaltatik egy gyors III. o. vasútjegy Budapesttől Nápolyig és vissza Budapestig. II. o. jegy igénylésénél személyenként 15%-kal több fizetendő.
2. Teljes ellátás háromszori étkezéssel, Róma—Nápoly—Firenze—Velence és Abbaziában. A vasúton étkezést nem adunk.
3. Rómában a Pension Frey, Nápolyban a Hotel de Naples, Firenzében a Hotel Luchessi, Veneziában a Hotel National, Abbaziában a Regina-Majestic hotelban lesz az utas elszállásolva. Egy ágyas szobánál 10 pengő többlet fizetendő.
4. A részvételi díjban a vasúti jegy, a szállóban a teljes ellátás, azonkívül az adók és a borraivalók is befoglaltatnak.
5. Róma megtekintésére 50 lira (18 pengő), Venezia kirándulás, a látnivalók megtekintése 30 lira (8 pengő), Nápoly nevezetességeinek megtekintése 50 lira (18 pengő), Firenze megtekintése 30 lira (8 pengő) kerül. A városok nevezetességeinek megtekintésénél nemcsak a kitűnő vezető, hanem a városban a körutazás költsége, a belépődíjak is a pauszál-összegeben befoglaltatnak. A kirándulások nem kötelezők, az utasok tetszésére van bízva, hogy melyikben óhajtanak résztvenni.
6. Utilevelenként 2 pengő fizetendő a vonatban a jegosztály átutazási vizumért (oda 10 dinár, azaz egy pengő és vissza 10 dinár, azaz 1 pengő).
7. Balesetért, lemaradásért, vagy bárminő kárért nem szavatolunk.
8. Minden utas 2 példányban orvosi bizonyítványt ad át nekünk és mi ennek alapján igényeljük a Nemzeti Banktól az utazáshoz szükséges líra-összeget.
9. A jelentkezéskor 50 pengő előleg fizetendő le, míg a többi összeg a Nemzeti Bank engedélyezése után, vagyis cca 5 nappal a jelentkezés után fizetendő le.

— **Nyolc világbajnok közül öt zsidó.** Abbról az alkalomból, hogy Max Baer megnyerte a boxolás világbajnokságát, megállapítható, hogy az eddig nyolc világbajnok közül öt zsidó: Barney Ross, Jack Brown, Max Baer, Rosenblum és Lasky.

— **Olcsó társasulazás Bécsbe.** Julius 18-án igen kedvezményes társasulazás indul Bécsbe. Utlevél és vizum nem kell. 4 teljes napi bécsi tartózkodás. Hajójegy ára (oda-vissza) 12.80 pengő. Szállás és reggeli 4 napra összesen csak 6 pengő. Olcsó étkezés a legmegbízhatóbb bécsi kóser éttermekben. Jelentkezni lehet július 10-éig a MIEFHÖE színházjegyzőségénél: VIII., Rákóczi-ut 61 (tel.: 415—65) és VII., Péterfi Sándor-u. 15. I. 12. (tel.: 432—81).

— **Névmagyarosítás.** Herskovits József pestszentlőrinci fakereskedő, a zsidó közélet lelkes harcosa, családi nevét belügyminiszeri engedéllyel Hollós-ra változtatta. A cég továbbra is Herskovits József marad.

— **Pallenberg.** Max Pallenberg, a szerencsétlenül járt nagy zsidó színművész oroszországi zsidó családból származott. Már fiatalon világhírt szerzett kórikus és tragikórikus szerepekben. Hitler uralma óta, 40 évi feledhetetlen szereplése ellenére, Németországban nem léphetett többet színpadra. Felesége, Fritzi Massary, kivel 1917-ben kelt egybe, ugyancsak nem játszhatik Németországban. Pallenbergnek és Massarynak a zsidó hithez való tartozása azelőtt titokban maradt, de a németországi zsidóüldözés és a német zsidóság tragédiája óta mindketten nyíltan zsidóknak vallották magukat és zsidó intézmények támogatói lettek.

— **A pesti izr. hitközség hivatalos órái.** A pesti izr. hitközség hivatalaiban a hivatalos órák ez év július 1-től augusztus 15-ig reggel fél 8-tól délután 3-ig tartanak. Délutáni inspekció: 3—6 óráig. VII., Sip-utca 12. I. 30.

— **A Magyar Zsidók Egyesülete** június hó 21-én tartotta rendes évi közgyűlését, mely alkalommal az egyesület tagjai zsúfolásig töltötték meg az egyesület dísztermét. Scheer Samu ü. elnök megnyitó beszéde után, Bárdos titkár terjesztette elő titkári jelentését, melyben részletesen beszámolt az egyesület tevékenységéről. Deutsch József, Rosenberg I. Lipót hozzászólása után a közgyűlés egyhangulag fogadta el a zárószavakat és költségvetést és megadta a felmentvényeket. A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel választotta meg újonc Scheer Samu ü. elnökké. A tisztikar tagjaivá pedig ugyancsak egyhangulag a következők lettek megválasztva: Társelnökök: Bartos Jakab és dr. Sallai Ábris; titkár: Bárdos Ernő, jegyző: Scheer Ernő, pénztáros: Rothschild Márton, ellenőr: Trüf Izsó és Deutsch József, háznagy: Grosz Bertalan. Ezenkívül megválasztotta még a közgyűlés az elnökségi, valamint a választmányi tagokat és a 3 tagból álló számvizsgálóbizottságot. Scheer Samu az új vezetőség nevében megköszönte a bizalmat és felkérte az egyesület tagjait, hogy a zsidóság érdekében kifejtendő munkában támogassák továbbra is az egyesület vezetését. Scheer Samu, az egyesület agilis elnökét a megjelentek, akiknek sorában ott láttuk siogárdi Zöld Márton tábornokot is, meleg ünneplésben részesítették.

— **Guttmann Mihály** a GITE díszelnöke. A Goldziher Ignác Theológiai Egyesület legutolsó taggyűlésén nagy lelkesedéssel el-

határozta, hogy dr. Guttmann Mihályt, a Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet rektorát felkéri az egyesület élére díszelnökkül. Junius 29-én Guttmann rektort dr. Katona József elnök vezetésével küldöttség kereste fel, melyben résztvettek Scher Tibor főtitkár, Deckner Gábor főjegyző és Scheiber Sándor. Dr. Katona átadta a rektornak a taggyűlés határozatának díszes jegyzőkönyvi kivonatát és kérte őt, hogy tartsa meg az egyesületet jóakarátában, a megnehezült járási időkben is és segítse célkitűzéseinek megvalósításában. Dr. Guttmann válaszában hangsúlyozta, hogy nagy örömmel veszi tudomásul a ragaszkodásnak ily megnyilvánulását és atyai szeretettel fogja segíteni az egyesület minden egyes tagját.

— **Betöltötték a pesti izr. hitközség kórházában megüresedett bõrgyógyászati rendelő-orvosi állást.** A pesti izr. hitközség elöljárósága kedden délután tartott ülésében a hitközség kórházainak belgyógyászati osztályához tartozó Kaszab Aladár és Józsa poliklinikai bõrgyógyászati rendelőnek vezetőjévé dr. Mandel Andor rendelő-főorvost, az így megüresedő Bródy-kórházi bõrgyógyászati rendelő vezetőjévé pedig dr. Liebner Ernőt rendelő-orvosi címmel megválasztotta. — Dr. Liebner Ernő 1920-ban nyert orvosi diplomát Budapesten, három éves harctéri szolgálat után. Azután a Charité poliklinika bõrgyógyászati osztályán, azonkívül Hány professzor élet- és kórvegytani intézetében működött, jelenlegi Bródy-kórházbeli kinevezéséig. — Dr. Mandel Andor középiskoláit Aradon, az egyetemet Budapesten végezte, ahol 1912-ben nyert orvosi diplomát. Orvosi tanulmányai elvégzése után Nékám professzorhoz került, mint tanársegéd, ahol — a háborús évek kivételével, melyeket a harctéren töltött — egészen 1922-ig működött. Ekkor lépett a Zsidókórház kötelékébe, ahol a Bródy-kórház bõrgyógyászati rendelő-főorvosa lett, mely pozícióját mostani kinevezéséig betöltötte.

— **A budai izr. nőegylet kerti ünnepélye.** Fényesen sikerült kerti ünnepélyt rendezett a budai izr. nőegylet a Margitszigeten. A fővárosi zsidó társadalom színe-java jelent meg ezen az ünnepségen, hogy lerója tiszteletét és hódolatát a budai izr. nőegylet nagyszerű vezetői. Baracs Károlyné, Székely Dezsőné, Gárdonyi Henrikné és vezérkaruk iránt, akik példaadó módon működnek a szociális munka és emberszeretét terén. Ott láttuk Stern Samu udv. tanácsost, az Országos Iroda elnökét; Szántó Jenő alelnököt, dr. Kiss Arnold vezető főorvost, Vészi Józsefnét, jánosi Engel Gyulánét, Grünfeld Miksánét, Rosenberg Sándornét, Szemeréné Herz Emmát, Eichbaum Mórné elnök-asszonyokat; a budai hitközség részéről dr. Krieshaber Adolf elnököt, Gerő Ödön, Katona Gyula előjárókat, dr. Friedmann Ignác kormányfőtanácsost és sok más kiválóságot. A kerti ünnepély tetemes összeget juttatott a nőegylet részére.

— **A leggazdagabb cseh zsidó halála.** Bécsben e héten meghalt dr. Petschek Otto prágai nagyiparos. Petschek a legnagyobb csehországi szénbányák tulajdonosa volt és jótékony és szociális tevékenysége miatt általában közismert volt a zsidóság körében.

— **Ezerhatszáz éves a német zsidóság.** Dr. Ellbogen, a nagynevű német zsidó tudós hatalmas gyűjtőmunka kiadását kezdte meg, mely a német zsidók történetével foglalkozik. Dr. Ellbogen megállapítja, hogy a német zsidóság 1600 éves, 300-ban rendes idősámítás szerint már zsidó hitközség állt fenn Mainzban, Metzben és Kölnben.

— **Meghalt a legöregebb berlini zsidó.** Berlinben 104 éves korában elhunyt Mozes Salomon, Berlin legöregebb lakosa. Posenben, Rynarzewóban született 1830-ban, 72 éves koráig több poseni községben hitköz-

ségi alkalmazott volt. Mikor Posent elszakították Németországtól, utóbbi részére optált és 90 éves korában Berlinbe költözött, ahol fia, dr. Leo Salomon, mint rabbi működik. 102 éves koráig azután mint tóra-felolvasó szerepelt a berlini zsidó életben.

— **A pécsi kereskedők testülete elnökévé** választotta Mondschein Bélát. Mondschein Béla kiváló hittestvérünk és a pécsi zsidóságnak elismert vezető egyénisége.

— **Megtiszteltetés.** A Belvárosi Izr. Nőegylet, Klejn Miksát, a P. I. H. szociális ügyosztályának h. előjáróját, ünnepélyes keretek között iktatta tiszteletbeli tagjai sorába s hozzá a következő levelet idézte: „Elnöki tanácsunk és választmányunk f. é. május hó 2-án tartott együttes ülésén Nagyságodat egyhangú lelkesedéssel Egyesületünk tiszteletbeli tagjává választotta meg. Midőn erről Nagyságodat örömmel értesítjük, nagy szeretettel megkérjük, hogy az Ön felekezetünk szociális ügyei iránti közismert nemes megértésével és ügyszeretettel a mi fiatal egyesületünket is kitüntetni méltóztassék. Engedje meg Nagyságod, hogy nagy tiszteletünket és nagyrabecsülésünket ezúton adjunk kifejezést. Sz. Herz Emma társelnök, dr. Simonyi Simon ügyv. ig., ügyész, Neufeld Károly titkár.”

— **Az Országos Magyar Zsidó Múzeum-** egyesült június hó 29-én tartotta évi rendes közgyűlését. A közgyűlésen a zsidó közélet és szellemi élet kitűnősei jelentek meg. Ott voltak többek között: Stern Samu, a pesti hitközség és az Országos Iroda elnöke, Drucker Géza kormányfőtanácsos, a múzeumegyesület elnöke, Székely Ferenc udvari tanácsos, dr. Munkácsi Bernát akadémiai tag, dr. Marczali Henrik egyetemi tanár, dr. Gábor Gyula, dr. Friedmann Ignác, dr. Hirschler Henrik kormányfőtanácsosok, dr. Szemeré Samu igazgató, dr. Hevesi Ferenc rabbi és még számosan a múzeumegyesület vezetéséből. A megnyitóban Wertheimer Adolf elnök örömmel állapította meg, hogy a múzeum népszerűsége a közönség körében egyre jobban terjed. Hetenként többszáz ember látogatja a múzeumot, amelyet a közönség szeretete és érdeklődése állandóan új tárgyakkal gyarapít. Kérte a közgyűlés tagjait, hogy összeköttetésekkel a hitközségek és magánosok körében igyekezzenek a múzeumegyesület anyagi fejlődését előmozdítani, hogy így az feladatának még hatékonyabban felelhessen meg. Drucker Géza és Friedmann Ignác felszólalásaikban annak szükségességét hangsúlyozták, hogy társadalmi akciót kell indítani, hogy a múzeumegyesületbe minél több alapító és pártoló tag lépjen be. Reámutattak arra, hogy a zsidó múzeum az egész magyar zsidóság közös kincse, amely hivatva van arra, hogy a magyar zsidóság történeti múltját méltóan reprezentálja. Munkácsi Ernő dr. a múzeum titkára terjesztette ezután elő az igazgatóság jelentését a múzeum 1933. évi működéséről. A nagyszabású jelentés áttekinthető képet adott a zsidó múzeum fejlődéséről, amely a kezdet nehézségeit leküzdve, immár ott tart, hogy híre és jelentősége áthatolt az ország határain. Külföldön is érdeklődéssel kísérik a zsidó múzeumnak a legutóbbi évben megszerzett nevezetes darabját, a római korból való Esztergom közelében talált zsidó sarkövet.

Balatonszemesen

Orth. kóser Pensió Kohn, A fenyveserdő közvetlen közelében. Elismert kőműves konyha, tiszta levegős szobák, bársonysima homokstrand, pormentes helyen, villákban berendezve.

3 szó csupán SÍRKÓ

LÖWY-nél BUDÁN

II. Fő-u. 79. Tel. 51-5-81

Alkalmi vételekből

legelőbbi áron, II. Zárda-u.

ZSIDÓ ÉLET A VIDÉKEN

MISKOLC.

A miskolci orth. izr. tanítónőképző most bocsájtja utjára az első végzett növendékeit, negyven leányt, negyven végzett tanítónőt, akik mind a legkiválóbb tanulmányai voltak az intézetnek és mint ilyenek is nyerték el okleveleiket. Negyven leány felvértve tudással, tehetséggel tele szorgalommal, dolgozni akarással nekiindul az életnek, eltelve a legoptimistább reményekkel. A legtöbb végzett növendék ezer örömmel vállalna akár nevelőnői, vagy háztartónői állást is, a főcéljuk ezeknek a leányoknak, hogy zsidó iskolákban a legtisztább zsidó szellemben neveljenek gyermekeket és a katedrán tegyenek tanúságot arról, hogy a miskolci intézetben beléjük oltott vallásos szellem valóban hivatott arra, hogy olyan zsidó ifjúságot neveljen, amely még a mai korban is büszke lesz a zsidó mivoltára és ragaszkodni is fog ősei vallásához.

GYÖNGYÖS.

A Gyöngyösi Status Quo Izr. Hitközség képviselőtestülete múlt hó 25-én megtartott ülésén dr. Jakab Jenő szemináriumot végzett rabbit választotta meg segédlelkésznek, kinek nagy képzettsége, mély talmudi tudása, buzgó vallásos érzülete és magas szíriyalatu szónoklatai a hívek között általános megelégedést és tetszést arattak. A gyöngyösi statusquo hitközség előjárósága ezután hódolatát és hálóját óhajja kifejezni a rabbiszeminárium tudós rektorának és kiváló tanári karának, mert a próbaszónoklatra meghívott rabbik kivétel nélkül magas tudásukról, nagy felkészültségükről és nagy nivójú szónoki készségükről tettek tanubizonyyságot.

NYIREGYHÁZA.

Bucsuó diszközgyűlést tartott múlt hó 24-én, vasárnap délután, az orthodox hitközség tanácstermében a nyiregyházi megyei kórház „Zsidó-konyha” felügyelőbizottsága abból az alkalomból, hogy annak megalapítója és fáradhatatlan buzgó elnöknője, Landau Judáné urasszony, a városból történendő elköltözködése miatt, bejelentette elnöki tisztégéről való lemondását. A távozó elnöknő iránti általános elismerés és nagyrabecsülés már abban is megnyilvánult, hogy nemcsak az orthodox hitközségben vezető hölgyek jelentek meg teljes számban, de ott voltak a statusquo hitközség „Hírszóró”-tagjai is, akik valóban fényt és díszt kölcsönöztek a gyülekezetnek nem csupán megjelenésükkel, hanem igaz bensőséges érdeklődéssel viselkedtek ezen nemes intézmény fejlesztése iránt, vallásos érzületükkel. Ilyen szellemben fejezték ki köszönetüket: dr. Bernstein Béláné főrabbiné, Bodor Zsigmondné, Fűher Mihályné, Drucker Henrikné urasszonyok, mint a felügyelőbizottság disztagjai. Általános meghatottságot váltott ki özv. Böhm Jenőné urasszony a távozó elnöknőhöz intézett, szeretettel és hálával telt gyönyörű üdvözlő beszéde, melyre az ünnepelt, meghatottságától alig tudott válaszolni. Ez alkalommal kivételesen résztvett a gyűlésen Schwartz Ede Chevre-Kadisa elnök is, aki — ugymond — lelki szükségletét érzi annak, hogy úgy a maga, mint a Chevre nevében is hálás köszönetének és teljes elismerésének adjon kifejezést. Landau Judáné elnöknőnek azért az önzetlen és felbecsülhetetlen magasabb munkásságával kifejtett példás buzgóságáért, melyet sikerült megteremtene és szilárd alapokra helyeznie ezt a nemes emberbaráti intézményt: a Zsidó-konyhát. Egyben hálás köszönettel adózik Bodor Zsigmondné nagyszónoknak azért a nagylelkű adományaért, mellyel az egész évi liszt- és burgonyaszükségletet a konyha részére volt kegyes felajánlani. Egyhangú lelkesedéssel megválasztották tiszteletbeli elnöknőnek: dr. Bernstein Béláné főrabbinét; az ügyvezetésre egy öttagú hölgybizottságot: Böhm Jenőné, Friedmann Jakabné, Kiss Samuné, Rosenwasser Adolfné és Schwartzkopf Mórné urnőket.

SZÉCSÉNY.

A szécsényi aut. orth. izr. hitközség múlt hó 24-én ünnepélyes keretek között iktatta be hivatalába a tavasszal megválasztott főrabbiját, Fischer Hermann gyónki rabbit, a nagytudású sárospataki főrabbi fiát. Délután 5 órakor az autóval érkező főrabbit és kíséretét a város határában üdvözlötte a Chevre Kadisa előjárósága. Schück Ferenc hitk. elnök és Glaser Dezső Chevre-elnök üdvözlő beszéde, majd a főrabbi válasza után a templomhoz hajtott a menet, ahol a hitközség apraja-nagyja és a város összes hatóságainak, hivatalainak és testületeinek képviselői várták a főrabbit. A templom bejáratánál dr. Gutfreund Emil ügyvéd a hitközség nevében magas szíriyalatu beszédben üdvözlötte a főrabbit és kíséretét és felkérte Fischer Fülöp sárospataki főrabbit, hogy fiát iktassa be szent tisztségbe. A közönség bevonult a templomba, ahol a főkantor Ma tauv-imája után a sárospataki főrabbi lépett a szószékre és közismert ékesszólásával a templomot zsufozásig megtöltő hívekre és vendégekre igen nagy hatást gyakorolt beszédével. Végül klasszikus héber nyelven avatta fel fiát szent hivatására és megáldotta őt. Ezután Fischer Hermann főrabbi tartotta meg kiváló szónoki képességgel és nagy lendülettel székfoglaló beszédét, amelyben a zsidó pap kötelességeit vázolta. A megható ünnepély a Himnusz elénklésével végződött. A számos üdvözlőtávirat közül említést érdemel az Orth. Közp. Iroda megleghangu távirata. Este 100 terítékes bankett volt, amelynek során Fischer Fülöp sárospataki főrabbi, Huszágh Gyula ev. lelkész, Regös János városi főjegyző, dr. Weisz Nátán balassagyarmati hitszónok, dr. Szokoly István és dr. Gutfreund Emil ügyvédek és Fischer Hermann főrabbi mondtak tartalmas pohárköszöntőket.

SZIKSZÓ.

Szép ünnepség keretében ünnepelték Tamusz hó 12-én a boldogult emlékü Rabbí Menachem Schik z. c. l. Jahrzeitját. A szikszói Sasz Chevre ezen a napon tartotta rendes évi szijumját Szanhedrin traktátusára. A banketten a szónokok sorát Jungreis Lajos rabbi, a Sasz Chevre előadója, nyitotta meg, mestersen felépített hadronjával. Utána Schück Antal szikszói, Schück Dávid nemesszalóki, Brisk Ferenc biharnagybajomi, Schück Mór budapesti, Schück Miklós pestszentlőrinci rabbik és Schück Ármín Páparól beszéltek. Mély hatást keltett dr. Fried Lajos szikszói ügyvéd, alelnök magasnivójú és mélyértelmű beszéde.

Ősi legendáshírű rabbicalád leszármazottja, kulturált, átlagonfelelő urlember **nőstíne**. „Harmincas” jellegre kiadóba.

A szerkesztésért felelős Szabolcsi Lajos. Felelős kiadó: Gáspár Márk igazgató — Előfizetési árak: Egész évre 24 pengő, félre 12 pengő. Jugoszláviában egy évre 400 dinár. Romániában egy évre 800 lei. Amerikában egy évre 11 dollár. — Vezetékpóstelet Románia részére: „Pallas” lapterjesztő Cluj. — Nyomatott a Globus Nyomda Műintézet B.T. környezetében Budapest. VI., Aradi-u. 3. Nyomdaigazgató: Havas M.

Legújabb német hírek

Lilli Rosenthal büne.

Nürnbergben egy Kiefer nevű bíró a Röthenbachból való Lilli Rosenthal nevű árja nőt „náci vezérek megsértése” miatt négy hónapi fogházra ítélte.

Az ítélet „fajgyalázó némbor”-nek nevezi a vádlottat, akinek elítélése „minden jogérzékkel bíró német ember elégtételül szolgál”.

Streicher lapja, a „Fränkische Tageszeitung” a tárgyalást ezzel a címmel közli: „Egy fajáról megfélemlített asszony”. A cikk leközi a vádlott arcképét és azt kívánja, hogy büntetése kitöltése után szállítsák át az aichbach-i női koncentrációs táborba.

A cikk kifejti, hogy ez az eset a fajgyalázó házasság erkölcsrontó hatásának iskolapéldája. A vádlott „hitvány anyagiak” kedvéért elhallgattatta a vér szavát és német származása ellenére nem átalította, hogy felesége legyen Heinrich Rosenthal zsidónak. Ezzel a zsidó gondolkodás és cselekvés módszerébe süppedt és ma már csak külsejében hasonlít a német nőkhez...

A vádlott a tárgyaláson előadta, hogy egy SA csoportvezető (kit azóta kivégeztek) egyes kis szabadságokat engedett meg vele szemben, ő azonban elutasította s a barnainges azért bosszúból feljelentette őt. A cikk ezzel szemben azt érezteti, hogy egy ilyen „elvetemült” nőnek már nincs joga ahhoz, hogy egy SS, vagy SA tagnak ellentájon...

A gunzenhauseni pogrom.

1934 március 25-én Gunzenhausenben „kilengések” voltak. Az ansbachi törvényszék most ítélkezett a tettesek felett. A vádlottak közül 19-et csendháborításért elítéltek, ötöt felmentettek. A bíróság megállapította, hogy Rosenau és Rosenberg sértettek öngyilkosságot követtek el.

A német lapoknak, melyek annakidején az eseményekről semmit sem közölhettek, csak ezt a hivatalos közleményt adhatták le az ítéletről. Mikor a pogrom után két angol hírlapíró a helyszínre érkezett, hogy a történeteket megtudja, lefogták őket. Néhány hónappal később átutazó angol újságíróknak Streicher azt mondta, hogy ez ugyan „Franken véres cárijának” a földje, de a zsidóknak „egyetlen hajszála sem görbült meg”.

Rosenau és Rosenberg nevű zsidókról most a bíróság megállapította, hogy „halálukat öngyilkosság okozta”. Az ifjú Rosenaut a pogrom napján egy kerítésen felakasztva találták. Az öreg Rosenberget az utcán találták meg, halálos tördfésekkel.

Hogy az elítéltek hogyan fogják büntetésüket tölteni, azt senki sem ellenőriz. Legutóbb Stettinben több évi fegyházra ítélték pogromistákat, akiket közvetlenül az ítélet után — előléptettek...

Rémhír.

Joseph Silberschranz Nürnbergből levelet írt Newyorkban élő fivérének, hogy őt gyermekével éheznek.

Silberschranzot „valóiban rémhírek terjesztéséért” hat hónapi börtönre ítélték.

Norderney.

Norderney vezetősége közli, hogy „nem árják” még mindig akadnak, akik megkísérlik, hogy felvételt eszközöljenek ki maguknak a fürdőtelepre.

A „nem árják” érdekében most kéri az igazgatóság, hogy kimélik meg magukat a felesleges költségektől és fáradságtól...

Családi értesítő

HYMEN

Kedves cseménye volt a nagykanizsai izr. leányegyletnek **Berény Magda** eljegyzése, aki alelnöknője és agilis harcosa volt a szép eredményeket felmutató kulturális intézménynek. A vőlegény **Braun György** terménykereskedő, aki rövidesen oltárhoz vezeti menyasszonyát.

Schreier László, a **Schreier Béla** Kereskedelmi Rt. ügyvezető-igazgatója és **Schwartz Litzike** Wien, jegyesek.

Glück Sári és **Schweiger József** a Bethlen-téri izr. templomban házasságot kötöttek.

Herskovits Sárkát, Szobráncról eljegyezte **Schwarcz Gábor**, Eger.

Schlanger Lilike és **Tauber Vilmos**, a Mechanikai Szövőgyár Rt. cégvezetője jegyesek.

Pfeiffer Rózsi és **Strasser József** Budapesten házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Stern Terikét Hársfalváról (Csehszlovákia) eljegyezte **Schönfeld Herman**, a Brauntéglagyár tisztviselője Vásárosnaményból.

HÁZASSÁG

Eppinger Károly, az OMKE elnöki tanácsosa, a MKCS alelnöke leánya, **Hédy**, házasságot kötött **Ritter Györggyel**.

Dr. Epler Henrik kórházi főorvos és **Horseczky Erzsébet** házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Barmicva

Múlt hó 20-án, szombaton **Jungreis Tibor** gyöngyösi orth. főrabbi fia gyönyörű **Barmicva**-szónoklatot tartott, mely remek tartalmával és szép formájával általános tetszést aratott. Könnyekig megindította a jelenvoltagekat, mikor az ifjú fogadalmat tett, hogy a híres **Jungreis papi ősei** nyomdokaiba fog lépni. Délután **Sales-szüdesz** alkalmával a **barmicve** fiu elmés charifuszt mondott.

HALÁLOZÁS

Deutsch József, a kapuvári **Deutsch Testvérek** cég főnöke, a Kapuvári Alt. Takarékpénztár Rt. ügyv.-alelnöke, Sopron vármegye törvh. bizottságának tagja, a Soproni Ker. Kereskedelmi és Iparkamara levelező tagja munkás életének 66-ik évében f. évi június hó 26-án elhunyt. Felekezetünk lelkes és tevékeny tagját gyászolja az elhunytban.

Rosenberger Mór, Nagykanizsa közszereztetben álló férfia, az itteni felső kereskedelmi iskola előadó tanára, több intézménynek vezető tagja, hosszas szenvedés után elköltözött az élők sorából. Fiatal korában tevékeny részt vett a város kulturális, jótevő és köztevékenységeiben és az általános tisztelet nyilvánult meg akkor, amikor a 62 éves öreg urat tömegével kísérte ki a zsidóság a temetőbe utolsó útjára.

Schneller József, a pesti izr. hitközség képviselőtestületének tagja, az Aréna-uti templomkörzet alelnöke elhunyt. Temetése június 26-án, kedden délután ment végbe nagy részvét mellett. A temetésen testületileg jelent meg az Aréna-uti templomkörzet elnöksége, előljárósága, választmánya s a körzet, de egyúttal a pesti izr. hitközség előljárósága nevében **Horváth Miksa** m. kir. kormányfőtanácsos, körzeti elnök bucsuztatta az elhunytat, meleg szavakkal méltatva jótékonyágát s a körzet, valamint a hitközség ügyei iránt mindenkori tanúsított készségét. A gyászszertartáson **Mandl Sámuel** körzeti rabbi mondott beszédet, a kántori funkciót pedig **Ábend Sándor** kántor látta el teljes énekkel.

Múlt hó 21-én temették el **Marcaliban** **Dr. Gold Samu** ny. járási tb. főorvost impozáns részvét megnyilvánulása mellett. A temetésen **Marcali** község összes hatóságai,

az izr. hitközség minden tagja ott volt és kivonult a temetésre az izr. elemi iskola is. **Dr. Gold Samu**, aki úgy a hitközség, mint az iskolaszék és a Chevrának hosszú évtizedeken keresztül egyik legérdemesebb vezető tagja volt, a Chevrá saját halottjának tekintette és gondoskodott végtisztességéről. Meghívta **dr. Winkler Ernő** nagykanizsai főrabbit, aki szépen felépített gyászbeszédében, mint az egész járás „jó doktor” bácsijáról emlékezett meg. A temetőben **dr. Somogyi Béla** a tisztelői nevében, **dr. Boskovitz nemesvidi orvos**, a kartársai nevében bucsuzott tőle, akit mint kiváló orvost említett, akinek elhunyt az orvosi karra nagy veszteséget jelent. Halálát bánatos özvegyén kívül nagyszámu rokonság gyászolja.

Művész síremlékek **Eichbaum Mór**nál, V., **Dudolf-tér 3.** (Margit-hidnál.) Telefon: 246-74.

A **jászberényi izr. hitközség**, mint anyakönyvi kerület, a megüresedett **rabbi** állás betöltésére ezzel pályázatot hirdet. Pályázhatnak 40 évnél nem idősebb, a budapesti **Ferenc József Rabbiszemináriumot** végzett, magyar honosságu, okleveles rabbik, akik a rabbiállással járó minden teendők elvégzésén kívül a helybeli középfokú iskolák hitoktatását is ellátni tartoznak. Feltétel megegyezés szerint. Pályázati határidő 1934 július 20. Költségmegtérítésre csak a meghívottak tarthatnak igényt. **Jászberény, 1934 június 22.** **Dr. Jász Béla** elnök, **Vámos Adolf** jegyző. 8645

KIS HIRDETÉSEK

A LEGKISEBB HIRDETÉS ÁRA 2.- P E N G Ő

Templomi himzések

Präuchess törökpeny legszebb kivitelben olcsón készül. **Herz Emma**, Budapest, IV., **Kossuth Lajos-utca 3. I. emelet.**

HÜVÖSVÖLGYI

végállomásnál szépen butorozott **KERTES SZOBÁK** havi 35 P-től, **kóser házikoszt ebéd 1.50** Hidegkuti-ut 127/c, Bóth

12 éves

igen csinos, jól iskolázott, intelligens árva leánykát jólelkű családnak helyezni el. Országos Izraelita Patronázs Egyesület. Telefon: 406-93. 715

Árvaleányt

aki a háztartásnak minden ágában igen kifogástalan képzettséggel bír, igen jól főz is, idősebb beteg egyénekkel foglalkozni tud, jobb zsidó családnál keres alkalmazást. Országos Izr. Patronázs Egyesület, Nagyfuvaros-utca 4. Tel.: 406-93. 716

Német kóser gyermeküldő Siófokon

Fenyőerdő közepén, a strand mellett. Orvosi felügyeleti Szakavatott tanórók. Bőséges ellátás. Havi 80-100 P. Játék, sport. Prospektus. **Tante Renée**, Siófok, Vilma-telep, Fenyvessor 7. 8486

Előkelő

izr. családból való fiatal művelt urileány, kinek biztos havi jövedelme van, hogy leendő férje ne tartsa el, 30-36 éves kozmetikus orvoshoz vagy gyermekorvoshoz menne feleségül, ki nagyobb vidéki városban akarna letelepedni. Leveleket „Ketten keressük a megélhetést” jellegre kérem a kiadóba. 8653

Fiam

27 éves uriszabó, jelenleg Pesten szalonba dolgozik, benősülné hozzávaló lányhoz. **Steinmann, Cinkota, Kossuth L.-u. 57.** 9015

Középkoru

özvegyasszony állást keres idősebb házaspárnál vagy urnál — beteg mellé is — vidékre is. **Podmaniczky-u. 18. I. 6. H.-né.** 9318

Régi, jól bevezetett

üzletbe intelligens vallásos fiatalember benősülhet. Jelige: „Szombaton zárva.” 9011

Jobb

zsidó körökben bevezetett **Schadchen** címét kérem. Jelige: „Diskretion.” 9012

Jólelkű

intelligens izr. német nevelőnőt keresek öt éves fiam részére. Jelenkezés 2-4 között. **Ligeti Jenő**, VII., **Damjanich-u. 26b. flsz. 6.** 9013

Allandó

teljes ellátást keres bárhol mérsekelt árban idős nyugalmazott tisztviselő feleségével együtt kóser és nyugalmas privát helyen. Ajánlatok **Katz Vilmos**, Sátoraljaújhely, **Horthy Miklós-tér 10.** 9007

46 éves

intelligens, németül is beszélő neológ zsidó házvezetőnő, finom főzéshez értő, gyengélkedő urnak háztartását vezetné helyben vagy vidéken, kitűnő bizonyítványokkal. **E. J., Szövetség-u. 38. I. 10.** 9014

Vallásos

középszkolai tanár-család fiu-vagy leánydiákot vállal. **Hirsch, Hernád-utca 50. II. 4.** 9017

Tisztességes

izraelita középkoru fiatalember németül magyarul tudó, bármilyen munkát elfogad. Jól kerékpározó vagyok; kellő referenciákkal bírok. Cím: **Budai József**, VI., **Reiter Ferenc-u. 59. flsz. 12.** 702

Két kis gyermekem mellé

okl. tanítónőt

keresek perfekt német tudással. Fényképes ajánlatokat, bizonyítvány másolatokkal **Ring Pál** föld-bérlő, Kaposvár címre kérek. 8664

Gyermekszerető

németül is tudó intelligens 30 éves zsidó izr. leány kóser háztartás önálló vezetését vállalja. **Kóth Aranka**, Pápa, Vásár-u. 2.

Nyakkendők

szakszerű tisztítás, javítás, készítés, fehérnemű-javítás, montirozást olcsón vállal **A. J.-né**, **Wesselényi-u. 67. II. 12.** Budapest. 704

Nyilvános jogu polgáriiskolával kapcsolatos

Hersch alapítványi orth. izr. Internátus Vácon

növendékeket felvesz nyaralásra is havi 60 pengőért. Prospektus. 8659

Jól főzni tudó

zsidó nőt keresünk ortodox háztartásunkhoz, aki a lakás takarítását is elvállalja. **Gózmalom, Heves.** 8615

Négy polgárit

végzett fiamat odaadnám tanulóknak teljes ellátással orth. vallásu kereskedő vagy iparoshoz. **Tullmann Lázár** rabbi Turkeve. 8611

Idősebb

izraelita árvaleány beteg és teljesen keresetképtelen, kéri a hit-testvéreket kegyes támogatásért. Címe: **Goldberger Hermina**, **Akácfa-u. 62. II. 19.** 705

Lakás-ellátásért

1-2 személy háztartásának gondos vezetését vállalám. Cím: **Antal Jenőné**, **Wesselényi-u. 67. II. 12.** Budapest. 703

Négy középiskolát

végzett fiu teljes ellátásért alkalmazást keres vidéken. Cím: **Schlesinger Andor**, **Baja**, **Buda-pesti-ut 22.** 8661

Benősülnék

vagy hasonló egzisztenciával feleséget keresek. Fiatal, jó családból való, tiszta múltú. „Rendes” jellegre főkiadoba. 9010

Intelligens

izr. urileány, a huszas évek elején nagy zongoratudással, gyermekek mellé ajánlkozik szerény fizetéssel, cselelő vidékre is. Cím: **II., Zsigmond-u. 7. flsz. 1.** 701